KOMISJONI OTSUS (EL) 2019/2120,

24. juuni 2019,

riigiabi SA.33078 (2015/C) (ex 2015/NN) kohta,mida Belgia andis ettevõttele JCDecaux Belgium Publicité

(teatavaks tehtud numbri C(2019) 4466 all)

(Ainult prantsus- ja hollandikeelne tekst on autentsed)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ([1]) ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) 19. aprilli 2011. aasta kirjaga, mis registreeriti 26. aprillil 2011, sai komisjon ettevõtte Clear Channel Belgium (edaspidi „CCB“) kaebuse Belgia riigi vastu, mis hõlmas väidetava õigusvastase ja siseturuga kokkusobimatu abi andmist tema konkurendist ettevõttele JCDecaux Street Furniture Belgium (edaspidi „JCD“), varasema nimega JCDecaux Belgium Publicité SA.

(2) 29. mail 2013 sai komisjon teise kaebuse, mis hõlmas väidetava õigusvastase abi andmist JCD-le. Kaebuse esitaja (edaspidi „teine kaebaja“) soovis hoida oma nime konfidentsiaalsena.

(3) 24. märtsi 2015. aasta kirjaga teavitas komisjon Belgiat oma otsusest algatada seoses väidetava abiga Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 108 lõikega 2 ette nähtud menetlus.

(4) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta (edaspidi „menetluse algatamise otsus“) avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 19. juunil 2015 ([2]). Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama kõnealuste väidetavate abimeetmete kohta märkusi.

(5) Belgia esitas märkused 21. juulil 2015. Komisjon sai CCB-lt kirjalikud märkused 16. juulil 2015 ning anonüümsust säilitada soovinud teiselt kaebajalt ja JCD-lt 17. juulil 2015. Komisjon edastas huvitatud isikute märkused menetluse algatamise otsuse kohta 24. juuli ja 13. augusti 2015. aasta kirjadega Belgiale. Komisjon sai Belgia kommentaarid nende märkuste kohta 2. oktoobri 2015. aasta kirjaga.

(6) Belgia ametiasutuste, JCD ja CCB-ga toimusid samuti täiendavad arutelud ja teabevahetus. Sellega seoses esitas komisjon 15. aprillil 2016 Belgiale ja huvitatud pooltele teabenõude. Belgia vastas teabenõudele 20. juunil 2016 ja edastas lisamärkused 26. jaanuaril 2017, 20. veebruaril 2017, 20. märtsil 2017 ja 23. jaanuaril 2019.

(7) CCB edastas lisamärkused 1. detsembril 2015, 23. mail 2016, 20. septembril 2016 ja 24. märtsil 2017. JCD edastas lisamärkused 12. oktoobril 2015, 29. märtsil 2016, 15. juulil 2016 ja 16. mail 2017.

([1]) ELT C 203, 19.6.2015, lk 12.
([2]) Samas.

(8) CCB 16. juulil 2015 komisjonile esitatud märkused komisjoni menetluse alustamise otsuse kohta hõlmasid täiendavat kaebust JCD vastu.

2. KAEBUSTE KIRJELDUS

2.1. Kaebuse esitaja CCB ja väidetav abisaaja JCD

(9) CCB ja JCD on kaks välireklaami valdkonnas tegutsevat peamist ettevõtjat Belgias. Mõlemad ettevõtjad kuuluvad rahvusvahelistesse kontsernidesse, kes tegelevad suure- ja väikeseformaadilise välireklaami valdkonnas.

(10) CCB on hargmaist ettevõtet Clear Channel Communication, mille peakorter asub Ameerika Ühendriikides ja mis tegutseb 28 Euroopa, Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna ning Lõuna-Ameerika riigis, omava rahvusvahelise kontserni CC Media Holding tütarettevõtja. Belgias turustab CCB tuhandeid väikese- ja suureformaadilisi reklaamikandjaid, samuti tegeleb ettevõte linnamööbli ning iseteeninduslike rendijalgrattasüsteemide pakkumise ja haldamisega.

(11) JCD on Prantsuse õiguse alusel asutatud äriühingu JCDecaux SA Belgia filiaal, see äriühing tegutseb välireklaami valdkonnas, aga samuti linnamööbli pakkumise ja hooldusega ning iseteeninduslike rendijalgrattasüsteemide tarnimise ja haldamisega.

(12) Käesoleva otsuse esemeks olev CCB kaebus ([3]) on seotud mõlema järgmise allpool kirjeldatud valdkonnaga. Teise kaebaja esitatud kaebus hõlmab ainult teist nimetatud valdkondadest.

2.2. 1984. aasta lepinguga hõlmatud reklaamikandjaid hõlmav kaebuse osa

2.2.1. *Taust*

(13) Brüsseli linn ([4]) ja JCD on sõlminud kaks lepingut reklaamikandjate paigaldamiseks Brüsseli linna, üks neist sõlmiti 1984. aastal ja teine 1999. aastal. Lepingud hõlmavad tasu eest linnamööblile ligikaudu 2 m^2 suuruste reklaamikandjate paigaldamist, tegemist on alustega, millele on võimalik paigutada reklaami (ühele või kahele poolele, kui alus on varustatud mõlemal poolel asuva rullmehhanismiga, siis kuni kuus reklaamikülge mõlemal poolel). Väikesemõõtmeliste reklaamitahvlite puhul on Belgia eripäraks see, et väikesemõõdulised reklaamialused on tavaliselt integreeritud linnamööbliga.

(14) Kaebuse esemeks olevad kaks lepingut hõlmavad eri tingimusi, mida on kirjeldatud allpool.

(15) 16. juuli 1984. aasta lepingu (edaspidi „1984. aasta leping“) kestuseks on 15 aastat ning selles nähakse ette, et JCD paigaldab ning võib kasutada ootepaviljonide ja linnamööbliga integreeritud reklaamikandjaid, nimetusega „mupi“ (neil on kaks külge, millest üks on reserveeritud Brüsseli linna jaoks ja teist võib JCD kasutada reklaami jaoks) järgmistel tingimustel:

i) lepingu kohaselt ei pea JCD talle kuuluvate reklaamialuste eest Brüsseli linnale maksma renditasu, kasutustasu ega muid tasusid, kuid JCD osutab Brüsseli linnale teatavaid mitterahalisi teenuseid: tasuta prügikastide, avalike käimlate ja elektrooniliste ajalehtede, Brüsseli linna üldise plaani, turismi- ja hotellide plaani ning jalakäijate plaani elluviimine;

ii) kõiki reklaamialuseid võib kasutada 15 aasta jooksul ning neid võib paigaldada kogu 15aastase kestusega (1984–1999) 1984. aasta lepingu kehtivuse jooksul. Seega oli 1999. aastal, kui 1984. aasta leping lõppes, veel palju 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjaid, mida sai veel kasutada kuni nende 15aastase kasutusaja lõpuni.

([3]) Käesolev otsus ei hõlma põhjenduses 8 osutatud CCB täiendavat kaebust, mis on seotud 1999. aasta lepingust tulenevate meetmetega, mis ei kuulunud ametliku uurimismenetlusega hõlmatud küsimuste hulka (vt ka põhjendus 69).

([4]) Brüsseli linn on pealinna Brüsseli piirkonna keskel asuva kommuuni ametlik nimetus. Brüsseli linna ümbritseb 18 üksteisega tihedalt integreeritud kommuuni, mis moodustavad koos haldusüksuse nimega pealinna Brüsseli piirkond. Pealinna Brüsseli piirkonnal on oma valitsus ja parlament. Tegemist on ligikaudu 1 200 000 elanikuga linnastuga, mis kokku moodustab ringkonna, mida tavapäraselt nimetatakse Brüsseliks.

(16) 14. oktoobri 1999. aasta leping (edaspidi „1999. aasta leping“), mis asendas 1984. aasta lepingu, sõlmiti Brüsseli linna hankemenetluse tulemusel, mille võitis JCD, ja see hõlmas teabe pakkumisega seotud linnamööbli, ootepaviljonide ja teabealuste paigaldamist ning haldamist, seejuures võis osa neist pindadest kasutada reklaami eesmärgil.

(17) 1999. aasta leping (kestusega 15 aastat) hõlmas küll samalaadset linnamööblit kui 1984. aasta leping, kuid selles nähti ette järgmised tingimused:

i) lepinguga seotud uue linnamööbli omanik on Brüsseli linn ([5]) ja JCD maksab igakuist renditasu selle reklaami eesmärgil kasutamise eest;

ii) JCD peab demonteerima vana linnamööbli, mis on paigaldatud Brüsseli linna ja JCD varasemate lepingute alusel. Et võtta arvesse veel käimasoleva 15aastase kasutustähtajaga 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud linnamööbli seisukorda, lisati 1999. aasta lepingule lisa (edaspidi „10. lisa“), milles oli täpselt määratletud, mis kuupäevadeks need eri reklaamipinnad tuleb demonteerida (ajavahemikul 1999–2010). 10. lisas on loetletud 282 ootepaviljoni ja 198 teabekandjat, mille suhtes kehtis endiselt 1984. aasta lepingus sätestatud kord, samuti on lisas märgitud nende asukohad ja vastavad demonteerimise kuupäevad.

2.2.2. *Kaebuse sisu*

(18) CCB väidab, et JCD sai siseturuga kokkusobimatut riigiabi, jätkates 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud teatud reklaamikandjate kasutamist üle 1999. aasta lepingus ettenähtud tähtaja, maksmata nende eest Brüsseli linnale renditasu ja makse.

2.3. **Kaebuse osa „Villo!“**

2.3.1. *Taust*

(19) Selleks et pakkuda säästva transpordi võimalusi oma territooriumil, otsustas pealinna Brüsseli piirkond käivitada avalikus ruumis iseteeninduslikku automatiseeritud jalgrattarendisüsteemi.

(20) Selleks kuulutas piirkond 15. märtsil 2008 välja hanke, mille võitis JCD 13. novembril 2008. Pealinna Brüsseli piirkond sõlmis JCD-ga 5. detsembril 2008 avaliku teenindamise kontsessioonilepingu automatiseeritud jalgrattarendisüsteemi Villo käitamiseks pealinna Brüsseli piirkonna territooriumil („Villo leping“), kestusega 15 aastat (seoses lepingu rakendamise hilinemisega pikendati lepingut 2011. aastal kahe aasta võrra). Selle lepingu tingimused olid järgmised:

i) automatiseeritud jalgrattarendisüsteemi paigaldamine ja käitamine (16. novembril 2009 käivitunud esimeses etapis 2 500 jalgratast 200 rattaparklas, teises etapis, alates 2011. aastast pidi süsteem hõlmama 5 000 jalgratast) 15. aasta jooksul (kuni 2026. aastani);

ii) reklaamikandjate haldamine ja käitamine jalgrattarendisüsteemi rahastamiseks lisaks klientidelt saadavatele tasudele. Selleks kasutab JCD jalgrattaparklatesse paigutatavaid reklaamikandjaid ning neist parklatest eraldi asuvaid pindu (mis hõlmasid peamiselt 2 m^2 ja ka 8 m^2 suuruseid reklaamipindu).

(21) Kontsessioonilepinguga seotud prognoositav käive lepingu kogu kestusaja jooksul ulatus ligikaudu [100–150] miljoni euroni. [30–40] % pärinesid süsteemi kasutajatelt ja ülejäänud osa reklaamist.

(22) Lisaks sellele kehtestas piirkond Villo lepingu läbirääkimiste tulemusel JCD suhtes teatavad rahalised meetmed, mida ei olnud nimetatud väljakuulutatud hankes: ([6])

i) ettevõte vabastati pealinna Brüsseli piirkonna avaliku ruumi kasutamise tasust seoses 8 m^2 suuruste reklaamikandjatega; see maksuvabastus oli piiratud summaga [50 000–150 000] eurot/aastas; ([7])

([5]) Tarnitud, täielikult varustatud, paigaldatud ja töökorras toodete eest maksti kokkuleppelist netohinda.

([6]) Need meetmed olid esitatud 9. juunil 2011 sõlmitud Villo lepingu lisalepingus.

([7]) Tasu suurus on […] eurot aastas ühe reklaamialuse kohta. Maksimaalne summa, mille JCD oleks pidanud maksma ilma maksuvabastuse kehtestamiseta, oleks olnud […] reklaamikandja eest, suurusega 8 m^2 * […] eurot kandja kohta = [50 000–150 000] eurot.

ii) stabiilsuse klausel seoses piirkondlike maksudega (piirkondlike maksude muutumise hüvitamine): selle põhimõtte kohaselt hüvitatakse JCD-le piirkondlike maksude võimalik suurenemine; sellest sättest tulenevat õigust ei kohaldatud kunagi;

iii) kohalike maksude suuruse läbivaatamise klausel (kohalike maksude suurenemise hüvitamine): kui kohalikud maksud tõusevad üle 75 euro/m^2, siis kehtib põhimõte, et JCD-le hüvitatakse see maksu suurenemine; Belgia ametiasutused leidsid esialgu, et selle klausli alusel toimuva hüvitamise maksimaalseks summaks võib olla [250 000–350 000] eurot/aastas ([8]).

2.3.2. *Kaebuse sisu*

(23) CCB ja teine kaebaja leiavad, et JCD on saanud Villo kontsessioonilepingu kaudu riigiabi.

(24) Kaebuse esitaja väitel on kõikide rahastamismeetmete (reklaamikandjate käitamine ja JCD suhtes kohaldatavate lisameetmete) näol tegemist riigiabiga.

(25) Lisaks sellele ei saa seda riigiabi käsitada siseturuga kooskõlas olevana liidu avalike teenuste osutamist käsitlevate eeskirjade ja eeskätt komisjoni otsuse 2012/21/EL ([9]) (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2012. aasta otsus“) alusel, kuna JCD-le on väga olulisel määral makstud ülemäärast hüvitist (eeskätt seetõttu, et JCD-le võimaldatud reklaamikandjate arv on liiga suur).

3. **1984. AASTA LEPINGUGA HÕLMATUD REKLAAMIKANDJAID KÄSITLEVA OSA ANALÜÜS**

3.1. **Menetluse algatamise põhjused**

(26) Komisjon leidis, et 1984. aasta lepingust tulenevate ja ettenähtud demonteerimisajast kauem (vastavalt 1999. aasta lepingu 10. lisale) kasutatud Brüsseli linna territooriumil asuvate teatud reklaamikandjate käitamise puhul on riigiabiga seotud kumulatiivsed kriteeriumid täidetud ning seetõttu on vaadeldava meetme näol tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(27) Kuna mitte ükski tingimustest, mis on nõutavad selleks, et abi saaks kuulutada siseturuga kokkusobivaks, ei tundunud olevat a priori täidetud, otsustas komisjon algatada ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse.

3.2. **Huvitatud isikute märkused menetluse algatamise otsuse kohta**

(28) Komisjonile esitasid märkusi CCB ja JCD, järgnevalt on esitatud nende kokkuvõte.

3.2.1. *CCB esitatud märkused*

(29) Vastuseks menetluse algatamise otsusele märgib CCB, et ta nõustub komisjoni analüüsiga, mille kohaselt mitme 1984. aasta lepingu alusel Brüsseli linna territooriumile paigaldatud ja ettenähtud demonteerimistähtajast kauem ilma igasuguste tasude ja maksudeta käitatud reklaamikandja kasutamise näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ning see riigiabi on siseturuga kokkusobimatu.

(30) CCB märgib samuti, et ta jagab komisjoni seisukohta, mille kohaselt on tõsiseid kahtlusi seoses Belgia ametiasutuste poolt vaidlusaluste reklaamikandjate ettenähtud tähtaega ületava säilitamise õigustamiseks kehtestatud hüvitamismehhanismi tegelikkusele vastavuse ja asjakohasusega. CCB väitel ei esitanud Belgia ametiasutused mingeid tõendavaid asjaolusid selle kohta, et see hüvitamismehhanism loodi ametlikult enne vaidlusaluste reklaamikandjate õigusvastast säilitamist.

([8]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 82.

([9]) Komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsus 2012/21/EL Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 7, 11.1.2012, lk 3).

(31) CCB rõhutab, et eelis, mille JCD sai seoses 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud ja üle ettenähtud demonteerimistähtaja kasutatud reklaamikandjate käitamisest, ületab summa 2 150 000 eurot, ilma intresse arvestamata. CCB tugineb kahele tema taotluse alusel 3. detsembril 2007 ja 21. detsembril 2009 koostatud kohtutäituri aruandele, milles on esitatud kokkuvõte 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud linnamööblist, mis oli endiselt alles nendel kuupäevadel. CCB märgib samuti, et asjaolu, et Belgia ametiasutused tuginevad ise samuti nendele CCB taotluse alusel koostatud kohtutäituri aruannetele (vt punkt 3.3.2), näitab, et puudus täpne ülevaade üle esialgselt määratletud demonteerimistähtaja kasutatavatest reklaamikandjatest, ning kuna Belgia ei ole tõendanud vastupidist, on JCD-le antud eelise suuruse arvutamiseks arvesse võetavate kandjate arv 86 ehk 119 reklaamikülge.

(32) CCB toetab samuti komisjoni analüüsi, mille kohaselt alates 2002. aastast oleks tulnud maksta makse kõikide reklaamikandjate eest, sõltumata sellest, millise lepingu alusel need paigaldati. 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamipinna ennetähtaegne demonteerimine ei vähenda seega JCD maksusummade kokkuhoidu, kuna kui need reklaamikandjad oleks säilitatud, oleks nende pealt tulnud igal juhul maksu tasuda, seega ei saa pidada asjakohaseks väidet, mis on seotud hüvitamismehhanismiga ennetähtaegselt demonteeritud ja hilinemisega demonteeritud reklaamikandjate vahel seoses kõnealuste maksudega. CCB kordab uuesti oma väidet, mille kohaselt JCD-le võimaldatavad maksuvabastused võivad tekitada olulisi konkurentsimoonutusi Belgia välireklaami turul ning panna konkurendid ebasoodsasse olukorda, kuna JCD konkurendid, sealhulgas CCB, pidid Brüsseli linna territooriumil kasutatavate reklaamikandjate eest tasuma maksu.

(33) CCB märgib, et 29. aprilli 2016. aasta kohtuotsuses on Cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus) sedastanud, et JCD ei ole kinni pidanud 1999. aasta lepingu erispetsifikatsiooni 10. lisas sätestatud demonteerimise tähtaegadest ning on selleks õigust omamata mitme aasta jooksul kasutanud mitut Brüsseli linna avalikus ruumis olevat reklaamikandjat ([10]). CCB märgib samuti, et kohus lükkas tagasi JCD esitatud väite seoses enneaegselt demonteeritud ja hilinemisega demonteeritud reklaamikandjate vahelise hüvitamise mehhanismiga.

(34) CCB leiab, et 10. lisas sätestatud demonteerimistähtajast kauem ärilises kasutuses olnud reklaamikandjatelt saadavat reklaamitulu võib samuti käsitada riigi ressurssidena, kuna riik oleks võinud ise neid kandjaid käitada.

(35) Komisjoni menetluse algatamise otsust puudutavates 16. juuli 2015. aasta märkustes esitas CCB täiendava kaebuse maksude kohta, mida JCD ei ole seoses 1999. aasta lepingus osutatud reklaamikandjatega Belgia riigile tasunud.

3.2.2. *Ettevõtja JCD märkused*

(36) Märkustes 17. juuli 2015. aasta menetluse algatamise otsuse kohta meenutab JCD, et avaliku sektori ametiasutuse (vaadeldaval juhul Brüsseli linna) kohustus on hoida majanduslikku tasakaalu lepingute vahel, mille lepinguosaline ta on. Seega pidi Brüsseli linn JCD arvamuse kohaselt selleks, et hüvitada reklaamitulu vähenemist, mis tulenes asjaomaste reklaamikandjate ennetähtaegsest demonteerimisest, ja selleks, et tagada 1984. aasta lepingu majanduslik tasakaal, arukalt toimides lubama sama suure hulga teiste 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate säilitamist ja käitamist üle nende kindlaksmääratud demonteerimise tähtaja. Sellega seoses väidab JCD, et hüvitamise olemasolu oli vaieldamatu ning seda tõendavad mitu dokumenti, muu hulgas mitu ettekannet ja kirjalikku dokumenti, mille Brüsseli linn esitas esialgse uurimise käigus.

(37) JCD väitel ei reguleerinud kõnealuste reklaamikandjate käitamist 1999. aasta leping ja teatava linnamööbli säilitamine toimus 1984. aasta lepingu raames ning selle käigus ei antud üle mingeid riigi ressursse. Kõnealuse linnamööbli säilitamine on riigi ressursside seisukohalt neutraalne, kuna see toimus vastukaaluna sama lepingu alusel paigaldatud muu linnamööbli ennetähtaegse demonteerimisele.

(38) JCD väitel tuleneb hüvitamise põhimõttest, et üle demonteerimisaja käitatud reklaamikandjate kasutamist reguleeriti sama korra alusel kui ennetähtaegselt demonteeritud reklaamikandjate kasutamist, st 1984. aasta lepingu alusel.

([10]) Kohtuasja 2011/AR/140 raames tehtud Brüsseli apellatsioonikohtu (9. koda) 29. aprilli 2016 otsus. Brüsseli apellatsioonikohus lükkas tagasi ka väite, mis on seotud linnamööbli vastastikuse asendatavusega ning märkis, et vastastikune asendatavus ei olnud ette nähtud ega lubatav 1984. aasta ja 1999. aasta lepingutega, samuti ei olnud linn seda heaks kiitnud ka pärast 1999. aasta lepingu sõlmimist.

(39) Sellega seoses ei nõustu JCD väitega, mille kohaselt on ta saanud valikulise eelise, mis on seotud riigi ressursside üleandmisega Brüsseli linnaga õiguspäraselt sõlmitud lepingute raames. JCD väidab, et ta ei ole hoidnud kokku mingeid kulusid seoses 1999. aasta lepingu alusel tasutud renditasude ja maksudega ning need teenused on seotud avaliku teenuse osutamisega.

(40) Eeskätt väidab JCD seoses renditasudest vabastamisega, et see on põhjendatud 1984. aasta lepingus sätestatud hüvitamise mehhanismiga.

(41) Seoses maksuvabastusega märgib JCD, et Brüsseli linna otsus mitte võtta maksu üksnes linnamöödbliga seotud lepingutelt – erinevalt reklaamikandjatest –, on kooskõlas tema kohustusega säilitada nende lepingute majanduslik tasakaal, kuna ei 1984. aasta lepingu alusel ega 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate suhtes maksu ei kohaldatud ning seda vaatamata sellele, et 2002. aastal võttis Brüsseli linn vastu maksumääruse.

(42) JCD väitel võttis Brüsseli linn vastu esimese ajutise avalikus ruumis ja avalikel pindadel asuvat reklaami hõlmava maksumääruse alles 2002. majandusaasta kohta (17. oktoobri 2001. aasta maksumäärus), samas kui 1984. aasta lepingu kehtivus lõppes 1999. aastal. Seetõttu ei saa seda maksu väidetavalt kohaldada 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate suhtes, isegi kui nende käitamist pikendati 2002. ja järgnevate aastateni. JCD väitel ei saa maksu kohaldamata jätmist nende reklaamikandjate suhtes käsitada lepinguosalisele antava valikulise eelisena, kuna see tuleneb üldisest põhimõttest, mis ei hõlma JCD eeliskohtlemist võrreldes mis tahes teise ettevõtjaga, kes on võrreldavas olukorras, ning seetõtu ei saa see olla aluseks riigiabi olemasolu tuvastamisel.

(43) Lisaks sellele, tuginedes teoreetilisele eeldusele, et selle lepingu suhtes oleks pidanud hakkama kohaldama maksu, oleks tulnud 1984. aasta lepingu tingimused läbi vaadata, nagu selles lepingus on ette nähtud.

(44) Seoses 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjatega leiab JCD, et ka nende kasutamisel reklaami jaoks ei tuleks kohaldada reklaamimaksu. Brüsseli linna 2002. aastal vastuvõetud maksumäärust ei ole võimalik kohaldada, kuna JCD maksab juba igakuist renditasu reklaamikandjate reklaami eesmärgil kasutamise eest, see aga on 1999. aasta lepingu kohaselt ainus koormis, mis on seotud reklaamikandjate reklaami eesmärgil kasutamisega. Lisaks sellele on selle reklaamimääruse kohaselt Brüsseli linna reklaamikandjad maksust vabastatud ning see hõlmab ka 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjaid.

(45) Oma väidete toetuseks esitas JCD komisjonile kaks 4. novembri 2016. aasta kohtuotsust, milles Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Brüsseli prantsuskeelne esimese astme kohus) otsustas, et JCD ei pea maksma kohalikku reklaamimaksu linnale kuuluvatel 14. oktoobri 1999. aasta lepingu alusel linna territooriumile paigaldatud reklaamikandjatel esitatava reklaami eest. Nende kohtuotsuste alusel maksti tagasi summad, mis tasuti majandusaastate 2009–2012 eest.

(46) JCD väidab, et kui eeldada, et eespool kirjeldatud hüvitamismehhanism on tekitanud võimaliku tasakaalu kadumise JCD kasuks, ei saanud see võimalik tasakaalu kadumine tugevdada JCD konkurentsiolukorda asjaomastel turgudel võrreldes tema konkurentidega, olles väga väikese ulatusega.

(47) JCD väitel ei saanud see oletuslik tasakaalu kadumine märkimisväärselt raskendada teistes liikmesriikides registreeritud ettevõtjate sisenemist nendele turgudele. JCD meenutab muu hulgas, et komisjon on juba varasemalt otsustanud, et teatavad meetmed avaldavad mõju vaid kohalikul tasandil ning ei kahjusta seega liikmesriikidevahelist kaubandust.

3.3. **Belgia märkused**

3.3.1. *Belgia märkused menetluse algatamise otsuse kohta*

(48) Belgia tunnistab, et JCD jätkas 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud teatavate reklaamialuste kasutamist üle 1999. aasta lepingu 10. lisas ettenähtud demonteerimistähtaja. Nende reklaamikandjate eest ei maksnud JCD Brüsseli linnale renditasu ega makse, erinevalt 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamialustest, mille eest maksti renditasu alates lepingu algusest ning mille pealt nõuti ka maksude tasumist, kuid alles alates 2009. aastast ([11]). Selline olukord kestis kuni 2011. aasta augustini, kui demonteeriti viimased reklaamikandjad.

([11]) Brüsseli linn võttis vastu esimese määruse avaliku ruumi eraõigusliku hõivamise kohta 2001. aasta oktoobris ning see määrus jõustus 2002. aasta jaanuaris (17. oktoobri 2001. aasta maksumäärus avalikus ruumis ja avalikel pindadel oleva reklaami pealt võetava ajutise reklaamimaksu kohta), kuid Belgia ametiasutused hakkasid 1999. aasta reklaamikandjate eest maksu võtma alles alates 2009. maksustamisaastast.

(49) Belgia ametiasutused ei vaidlusta seda, et meetmed on seostatavad nendega, seejuures eeskätt Brüsseli linnaga. Nad selgitavad ühtlasi, et nad nõustusid 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate säilitamisega üle 10. lisas sätestatud tähtaja, eesmärgiga säilitada JCD-ga sõlmitud lepingu tasakaal, kuna teatavad reklaamikandjad demonteeriti Brüsseli linna nõudmisel ennetähtaegselt; põhjuseks oli linna soov asendada need teist tüüpi reklaamikandjatega, mida eelistati eeskätt esteetilistel kaalutlustel, täpsemalt oli tegemist uue *art nouveau* stiilis linnamööbliga.

(50) Belgia ametiasutused on seisukohal, et selline ennetähtaegne demonteerimine tõi JCD jaoks kaasa kulusid, kuna ettevõtja pidi loobuma reklaamikandjatest, mille eest ei tulnud maksta renditasusid ega makse kuni 10. lisas sätestatud demonteerimiskuupäevani ning nende kulude hüvitamiseks võis pidada lubatavaks, et teatavaid teisi reklaamikandjaid säilitatakse ettenähtust kauem ning nende eest ei tule maksta renditasusid ega makse.

(51) Belgia ametiasutused tunnistavad, et üldises plaanis sai JCD majanduseelise, kuid see oli tingitud üksnes ennetähtaegselt (enne demonteerimiseks sätestatud tähtaega) demonteeritud ja üle 10. lisas ettenähtud demonteerimiskuupäeva säilitatud reklaamikandjate arvu erinevusest. Brüsseli linna ja JCD vahel 1984. aastal sõlmitud lepingu artikli 4 punktis 5 on sätestatud, et reklaamialuste ja ootepaviljonide reklaamitahvlite pealt ei võeta renditasu, kasutustasu ega muid tasusid. Belgia ametiasutuste väitel tuleb selle maksuvabastuse analüüsimisel võtta arvesse asjaolu, et lepingu sõlmimise ajal ei olnud Brüsseli linn võtnud vastu reklaamivahenditega seotud maksumäärust.

(52) Belgia ametiasutuste väitel loobus JCD ühelt poolt renditasude ja maksude pealt kokkuhoidmise võimalusest, demonteerides osa reklaamikandjaid ennetähtaegselt ja teiselt poolt sai võimaluse kokku hoida renditasude ja maksude pealt, mis on seotud reklaamikandjatega, mida säilitati üle ettenähtud tähtaja. Arvutades erinevust JCD poolt ennetähtaegse demonteerimise tõttu kaotatud kokkuhoiuvõimaluse ulatuse ja üle 10. lisas sätestatud tähtaja säilitatavate reklaamikandjatega seotud täiendava kokkuhoiuvõimaluse vahel üldises plaanis, võis JCD Belgia ametiasutuste väitel saada rahalist kasu, mis ajavahemikul 1999–2011 ulatus maksimaalselt [100 000–150 000] euroni.

(53) Sellega seoses väitsid Belgia ametiasutused, et meetme suhtes võib olla võimalik kohaldada komisjoni määruse (EÜ) nr 1998/2006 ([12]) (edaspidi „2006. aasta vähese tähtsusega abi määrus“) sätteid. Selles määruses on sätestatud, et teatud väikesemahulist abi (alla 200 000 euro 3 majandusaasta jooksul) käsitatakse sellise abina, mis ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust ning see ei vasta seega ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 esitatud tingimustele.

(54) Belgia ametiasutused esitasid lisaks sellele täpsustusi seoses mõningate CCB süüdistustega, mis hõlmavad menetluse algatamise otsust. Esiteks on CCB esitatud hinnanguline reklaamikandjate arv 86 ekslik, kuna CCB esitatud kohtutäituri aruandes (vt põhjendus 31) on loetletud 80 reklaamikandjat. Lisaks sellele on CCB ekslikult kirjeldanud teatud reklaamikandjaid ootepaviljonide reklaamitahvlitena, samas kui tegelikult on tegemist linna infotahvlitega. Teiseks, mis puudutab renditasude hinnangut, siis on CCB neid indekseerinud valesti, Brüsseli linna väitel oleks need tulnud indekseerida selle päeva seisuga, kui täitus aasta lepingu kehtivusest ([13]). Kolmandaks esineb väidetavaid vigu CCB näidatud JCD maksude suuruse hinnangus.

3.3.2. *Belgia märkused huvitatud isikute märkuste kohta*

(55) 2. oktoobri 2015. aasta kirjalikes märkustes täpsustavad Belgia ametiasutused, et asjaolu, mille kohaselt Brüsseli linn ei nõudnud 1999. aasta lepingu alusel JCD-lt sisse makse ajal, kui õigusmenetlused olid käimas, ei tule käsitada mitte Brüsseli linna antava eelisena, vaid see tulenes Belgia õigusaktidest ja Belgia kohtute tehtud kohtuotsustest, mille kohaselt kommuuni administratsioonil ei ole õigust algatada täitemenetlust või nõuda sisse makse maksusumma selles osas, mis ületab vaidlustamata maksusummat. Kui hagi hõlmab maksu tervikuna, nagu JCD juhtumi puhul, ei ole täitemenetluse algatamine või maksu sissenõudmine võimalik. Selline olukord ei tähenda, et maksukohustuslane,

([12]) Komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1998/2006, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 379, 28.12.2006, lk 5), mida kohaldati abi andmise hetkel.

([13]) 1999. aasta lepingu artiklis 12 on esitatud renditasude muutmise valem ning on täpsustatud, et hanke korraldaja nõustub selle muutmise valemiga (indekseerimine lepingu kehtivuse igakordse aasta täitumisel). Samas artiklis on esitatud põhiandmed igakuise renditasu summa arvutamiseks.

kes esitab kohtusse maksu hõlmava hagi, oleks maksu tasumisest vabastatud, nagu väidab CCB. Lisaks sellele peavad maksud isegi juhul, kui need on vaidlustatud, olema seotud raamatupidamislikult kirjeldatud tegevuskuludega. Seega ei saa käsitada riigiabina asjaolu, et Brüsseli linn ei nõudnud sisse kohtuvaidluse esemeks olevaid JCD makse.

(56) 20. juuni 2016. aasta kirjalikes märkustes vastuseks komisjoni talituste 15. aprilli 2016. aasta kirjaga esitatud küsimustele kinnitasid Belgia ametiasutused, et Brüsseli linn alustas 14. oktoobri 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate eest maksu nõudmist alles alates 2009. maksustamisaastast. Samas, pärast seda, kui jõustus avalikus ruumis ja avaliku ruumi pindadel olevat ajutist reklaami käsitlev 17. oktoobri 2001. aasta maksumäärus, kehtestas Brüsseli linn avalikus ruumis ja avaliku ruumi pindadel olevate ajutiste reklaamiteadete eest võetava maksu ning nägi ette maksuvabastuse üksnes seoses omaenda teadetega ([14]). Belgia ametiasutused kinnitavad, et reklaamikandjaid käsitlevad maksumäärused jõustusid esimest korda alles 1. jaanuaril 2002, nii et 2001. aasta eest ei võetud mingit maksu, ning kinnitavad samuti, et neid maksumäärusi kohaldatakse ka 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate suhtes.

(57) Ametiasutused täpsustasid samuti, et Brüsseli linn ei arvestanud nende maksudega seotud summasid maksustamisaastate 2002–2008 eest. See tulenes asjaolust, et linn leidis esialgu, et 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjad, mis kuulusid linnale ja mida käitas JCD, ei kuulu maksustamisele, kuna nende suhtes kohaldatakse 17. oktoobri 2001. aasta maksumääruse artikli 5 sätteid, mis hõlmavad üksnes Brüsseli linna enda teateid. Lisaks sellele oli 18 detsembri 2006. aasta maksumääruses ja järgnevates maksumäärustes sätestatud maksuvabastus, mida kohaldati üksnes Brüsseli linna enda ja Brüsseli linna asutatud või linna alluvuses tegutsevate asutuste reklaamikandjate suhtes.

(58) Esimene maksuarvestus tehti 29. juulil 2011 ja see hõlmas 2009. maksustamisaastat. 24. detsembri 1996. aasta seaduse artikli 6 kohaselt, mis tühistati hiljem 3. aprilli 2014. aasta korraldusega, ei olnud võimalik maksustamist tagasiulatuvalt kohaldada enam kui kolmeaastase perioodi ulatuses alates maksustamisaasta 1. jaanuarist.

(59) Belgia ametiasutused kinnitavad, et Brüsseli linn otsustas maksustamist mitte kohaldada, kuna linn leidis, et reklaamikandjate maksuvabastus põhjusel, et need kuuluvad Brüsseli linnale, samas kui linn neid reklaamikandjaid ei käita, tekitab ebavõrdse kohtlemise võrreldes teiste reklaamikandjate teiste käitajatega. Brüsseli linn on seisukohal, et kuigi maksuvabastuse kohaldamist saab põhjendada juhul, kui see hõlmab linnale enda või linna asutatud või linna alluvuses tegutsevate asutuste vajadusteks kasutatavaid reklaamikandjaid, ei ole maksuvabastuse kohaldamine põhjendatud juhul, kui neid reklaamikandjaid käitab kolmas isik, eeskätt välireklaami valdkonnas tegutsev äriühing.

(60) Maksumäärusega sätestatud maksuvabastuse eesmärk oli vältida olukorda, kus linn peaks ise ennast maksustama, kuna sellega ei tekitataks mingit täiendavat tulu ning see suurendaks linna rahandustalituse töökoormust, samas kui mis tahes maksumääruse eesmärk on võimaldada maksustaval ametiasutusel hankida täiendavaid finantsressursse. Samas, nagu on täpsustatud Belgia ametiasutuste 20. veebruari 2017. aasta märkustes komisjoni 14. veebruaril 2017 esitatud lisaküsimuste kohta, ei ole Brüsseli linn mitte kunagi ise tegelenud reklaamikandjate käitamisega. Selline käitamine on alati toimunud kolmandate isikute vahendusel. Ainukesed Brüsseli linna omanduses olevad reklaamikandjad on 14. oktoobri 1999. aasta hankemenetluse alusel antud käitamiseks JCD-le. 1999. aasta lepingu kehtivuse lõppemisel korraldati uus hankemenetlus, mille võitjaks kuulutati CCB, kes on praegune teenuseosutaja. Praegu kehtiva lepingu kohaselt maksab CCB nende reklaamikandjate eest renditasu ning tema suhtes kohaldatakse maksustamist.

([14]) Konkreetsemalt nähti 17. oktoobri 2001. aasta maksumääruse artiklis 5 ette maksuvabastus eeskätt „linna või linna asutatud, linnale alluvate või linna rahastatavate asutuste teadete“ eest.

(61) Belgia ametiasutused märgivad, et ettevõtjad, kes kasutavad oma reklaamikandjaid, maksavad üksnes kohaldatavaid makse ning reklaamikandjate eest makstav renditasu lisandub kõnealustele kohaldatavatele maksudele juhul, kui kandjad kuuluvad Brüsseli linnale. See renditasu ei saa asendada selliste reklaamikandjate pealt võetavaid makse. Renditasu näol on tegemist tasuga Brüsseli linnale kuuluvate reklaamikandjate kasutamise eest. Juhul kui renditasu ei makstaks, saaksid ettevõtjad tasuta kasutada Brüsseli linnale kuuluvaid reklaamikandjaid, samas kui linn peab kandma nende kandjate hankimise kulud. Seega on loogiline, et sellise kasutamise eest tuleb maksta renditasu. Seevastu ettevõtjad, kes ei kasuta Brüsseli linnale kuuluvaid reklaamikandjaid, peavad tegema täies mahus investeeringud selliste reklaamikandjate valmistamiseks või hankimiseks.

(62) Belgia ametiasutused selgitasid, et kahes 4. novembri 2016. aasta kohtuotsuses otsustas Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Brüsseli prantsuskeelne esimese astme kohus), et 2009–2012. aastaid hõlmavate maksumääruste artikli 9 alusel ei pea JCD maksma kohalikku reklaamimaksu linnale kuuluvatel 14. oktoobri 1999. aasta lepingu alusel linna territooriumile paigaldatud reklaamikandjatel esitatava reklaami eest. Nende kohtuotsuste alusel maksti tagasi summad, mis tasuti majandusaastate 2009–2012 eest.

(63) Belgia ametiasutused kinnitavad samuti, et Brüsseli linn on edasi kaevanud kaks 4. novembri 2016. aasta kohtuotsust, mis hõlmasid vastavalt maksustamisaastaid 2009–2010 ja maksustamisaastaid 2011–2012. Endiselt jätkuvas apellatsioonimenetluses väitis Brüsseli linn, et kohtu antud maksumääruse artikli 9 tõlgendus, mis võimaldab kohaldada JCD suhtes maksuvabastust, võib olla vastuolus ELi toimimise lepingu artiklitega 106 ja 107.

(64) Seevastu otsustas Brüsseli linn mitte kohaldada renditasusid ega maksustanud 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjaid, mis säilitati üle ettenähtud demonteerimistähtaja.

(65) Belgia ametiasutused väidavad, et nad ei ole suutelised esitama üle 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaja säilitatud reklaamikandjate pealt maksmata renditasude ja tasumata maksude summat ajavahemiku eest, mis hõlmab 1. jaanuari 2002 kuni 21. augustini 2010.

3.4. **Meetmete hindamine**

3.4.1. *1984. aasta lepinguga hõlmatud reklaamikandjatega seotud kaebuse osa: käesoleva otsuse sisu*

(66) Komisjoni analüüs hõlmab üksnes 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjaid, mida säilitati üle ettenähtud demonteerimistähtaja, ning selles ei käsitleta 1984. aasta lepingut ennast. Selle põhjuseks on eeskätt asjaolu, et nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ([15]) artikli 17 kohaselt ei saa komisjon anda korraldust sisse nõuda abi, mille puhul on möödunud 10 aasta pikkune aegumistähtaeg.

(67) 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjaid oli võimalik paigaldada kogu 1984. aasta lepingu kehtivusaja jooksul (st kuni 1999. aastani) ning neid sai kasutada 15 aasta jooksul (st teoreetiliselt kuni 2014. aastani). Seega saab mis tahes abi, mida anti 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate kaudu, eeldusel et artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimused on samaaegselt täidetud, olla antud üksnes siis, kui JCD sai Brüsseli ametiasutustelt loa paigaldada kõnealused reklaamikandjad, ja seega enne 1999. aastat, millal kõnealuse lepingu tähtaeg lõppes. Seega on igasugune võimalik JCD-le antud abi antud enam kui 10 aastat enne seda, kui komisjon saatis 15. septembril 2011 Belgia ametiasutustele esimese teabenõude.

(68) Seevastu seoses 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate säilitamisega ilma renditasude ja maksude kohaldamiseta üle 1999. aasta lepingu 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaegade toimus võimaliku abi andmine JCD-le ajal, kui Brüsseli ametiasutused andsid (vaikiva) loa kalduda kõrvale selles lisas sätestatud ajakavast. Allpool esitatud komisjoni analüüs hõlmab üksnes meedet, mis on seotud JCD-le seoses 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate säilitamisega üle 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaja antud võimaliku riigiabiga pärast 15. septembrit 2001 (st abiga, mis jääb määruse (EL) 2015/1589 artiklis 17 sätestatud aegumistähtaja piiresse).

(69) Käesolev otsus ei hõlma samuti analüüsi selle kohta, kas riigiabina saab käsitada Belgia riigi poolt JCD-le võimaldatud maksuvabastust 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate puhul, mida menetluse algatamise otsus ei hõlma.

([15]) Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELi toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

3.4.2. *Riigiabi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses*

(70) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 sätete kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav riigiabi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

(71) Järjepideva kohtupraktika kohaselt on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabiks kvalifitseerimiseks nõutav, et kõik selles sättes esitatud tingimused on samaaegselt täidetud: i) meede on seostatav riigiga ja seda rahastatakse riigi ressurssidest; ii) sellega antakse abisaajale valikuline eelis; iii) meede kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi; iv) meede võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ([16]).

3.4.2.1. Abi riigiga seostatavus ja riigi ressursid

(72) Selleks et meede kujutaks endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, peab abi olema andnud riik või peab see abi olema antud riigi ressurssidest. Riigi ressursid hõlmavad kõiki avaliku sektori ressursse, ([17]) sealhulgas valitsusüksuste sisemisi ressursse (detsentraliseeritud, föderaalseid, piirkondlikke või muid ressursse) ([18]).

(73) Üksnes otseselt või kaudselt riigi ressurssidest antud eeliseid saab käsitada abina ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Riigi ressursside kasutamine võib toimuda negatiivses vormis, kui tegemist on avaliku sektori asutuste saamata jäänud tuluga. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et loobumine ressurssidest, mis üldjuhul oleksid pidanud laekuma riigieelarvesse, on käsitatav riigi ressursside kasutamisena. Samuti on riigiabina võimalik käsitada ettevõtte eelarves tavapäraselt esinevate kulude leevendamist võimaldavaid meetmeid ([19]).

Riigiga seostatavus

(74) Belgia ametiasutused ei vaidlusta seda, et vaadeldav meede on nendega (ja eeskätt Brüsseli linnaga) seostatav. Seejuures selgitavad nad ühtlasi, et nõustusid 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate säilitamisega üle 10. lisas sätestatud tähtaja eesmärgiga säilitada JCD-ga sõlmitud lepingu tasakaal, kuna teatud reklaamikandjad demonteeriti Brüsseli linna nõudmisel ennetähtaegselt, põhjuseks oli linna soov asendada need teist tüüpi reklaamikandjatega, mida eelistati eeskätt esteetilistel kaalutlustel (vt põhjendus 49).

Riigi ressursid

(75) Belgia ametiasutused nõustuvad samuti sellega, et reklaamikandjate säilitamisega üle 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaegade jäi Brüsseli linnal saamata teatav tulu, mis on seotud renditasude ja maksudega reklaamikandjatelt, mis oleks tavapäraselt tulnud asendada 1999. aasta lepingu alusel paigaldatavate reklaamikandjatega, mille eest võeti renditasusid ja mille suhtes kohaldati makse.

(76) Seega ei ole vaidlustatud, et JCD 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate säilitamine üle 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaegade on seostatav Belgia riigiga ning see hõlmab riigi ressursside kasutamist. Riigi ressursside arvandmete abil väljendamisel (st Brüsseli linna saamata jäänud renditasude ja maksude summa kindlaksmääramisel) on komisjoni ja Belgia riigi seisukohad lahknevad (vt punkt 3.4.5).

([16]) Euroopa Kohtu otsus, 2. september 2010, komisjon *vs.* Deutsche Post, C–399/08 P, ECLI:EU:C:2010:481, punkt 39, ja seal osutatud kohtupraktika; Euroopa Kohtu otsus, 21. detsember 2016, komisjon *vs.* Hansestadt Lübeck, C–524/14 P, ECLI:EU:C:2016:971, punkt 40; Euroopa Kohtu otsus, 21. detsember 2016, komisjon *vs.* World Duty Free Group SA jt, liidetud kohtuasjad C–20/15 P ja C–21/15 P, ECLI:EU:C:2016:981, punkt 53; ja Euroopa Kohtu otsus, 20. september 2017, komisjon *vs.* Frucona Kosice, C–300/16 P, ECLI:EU:C:2017:706, punkt 19.

([17]) Üldkohtu otsus, 12. detsember 1996, Air France *vs.* komisjon, T–358/94, ECLI:EU:T:1996:194, punkt 56.

([18]) Euroopa Kohtu otsus, 14. oktoober 1987, Saksamaa Liitvabariik *vs.* Euroopa Ühenduste Komisjon, C 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, punkt 17; ja 6. märtsi 2002. aasta kohtuotsus liidetud kohtuasjades Territorio Histórico de Álava - Diputación Foral de Álava, T-92/00 ja T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, ja Ramondín, SA ja Ramondín Cápsulas SA *vs.* Euroopa Ühenduste Komisjon (T–103/00), ECLI:EU:T:2002:61, punkt 57.

([19]) Euroopa Kohtu otsus, 16. mai 2000, Prantsusmaa *vs.* Ladbroke Racing Ltd ja komisjon, C–83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, punktid 48–51. Euroopa Kohtu otsus, 14. jaanuar 2015, Eventech, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 33.

(77) Seetõttu leiab komisjon, et meetme abil toimub riigi ressursside üleandmine ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(78) Nagu on märgitud põhjenduses 34, leiab CCB oma kirjalikes märkustes, et 10. lisas sätestatud demonteerimistähtajast kauem ärilises kasutuses olnud reklaamikandjatelt saadavat reklaamitulu võib samuti käsitada riigi ressurssidena, kuna riik oleks võinud ise neid reklaamikandjaid käitada.

(79) Komisjon leiab esmalt, et JCD saadud reklaamitulu näol ei ole ilmselgelt tegemist riigi ressurssidega, kuna reklaamitulud tulenevad JCD ja tema klientide vahelistest eraõiguslikest lepingutest, millesse riik ei sekku mingil määral.

(80) Lisaks sellele ei saa järeldada, et Brüsseli linn loobub riigi ressurssidest üksnes seetõttu, et ta ei tegele ise teatava majandustegevusega. Selline lähenemine riigi ressurssidele oleks äärmiselt suure ulatusega ning ei võimaldaks riigil lubada oma territooriumil tegeleda ühegi tegevusalaga, veendumata eelnevalt, et ta ei saa vastava tegevusega ise tegeleda.

(81) Lisaks sellele, isegi kui teoreetiliselt oleks avaliku sektori ametiasutusel võimalik tegeleda teatava majandustegevusega, ei oleks ilmselgelt tegemist tema põhitegevusega ning tal ei oleks a priori selleks ei vajalikku oskusteavet, pädevust ega tehnilisi vahendeid selle tegevuse jaoks. Vaadeldaval juhul on võimalik näiteks täheldada, et reklaami hõlmavad lepingud on üldjuhul riikliku tasandi lepingud. Brüsseli linnal ei ole vahendeid selliste lepingutega seoses läbirääkimiste pidamiseks, sest tema pädevus hõlmab üksnes Brüsseli linna territooriumil talle kuuluvaid reklaamialuseid. Seega ei ole tema suutlikkust nende reklaamialuste abil tulu teenimiseks võimalik võrrelda JCDecaux omaga.

3.4.2.2. Majandusliku eelise olemasolu

(82) Eelise all Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses tuleb mõista igasugust majanduslikku kasu, mida ettevõtja ei oleks saanud tavalistes turutingimustes, st riigi sekkumiseta ([20]). Oluline on vaid meetme mõju ettevõtjale ning mitte riigi sekkumise põhjus ega eesmärk ([21]).

(83) Euroopa Kohtu väitel on eelis antud iga kord, kui ettevõtja finantsseisund on riigi sekkumise tagajärjel paranenud, seega on eelisega tegemist mitte üksnes positiivse meetme korral, vaid ka juhul, kui riigi eri vormis sekkumise tulemusel väheneb ettevõtte eelarvel tavapäraselt lasuv finantskoormus ([22]).

(84) Vaadeldaval juhul jätkas JCD alates 1999. aastast järk-järgult, vastavalt 1984. aasta lepinguga sätestatud kasutuslubade tähtaegade lõppemisele, Brüsseli linna territooriumil asuvate reklaamikandjate käitamist, tasumata selle käitamise eest renditasu ja makse, samas kui 1999. aasta lepingu kohaselt oleks need reklaamipinnad tulnud demonteerida ning sama 1999. aasta lepingu kohaselt oleks uute reklaamikandjate paigaldamisel tulnud tasuda renditasu ja makse.

(85) Belgia ametiasutused tunnistavad, et üldises plaanis sai JCD majanduseelise, kuid see oli tingitud üksnes ennetähtaegselt, enne demonteerimiseks sätestatud tähtaega demonteeritud, ja üle 10. lisas ettenähtud demonteerimiskuupäeva säilitatud reklaamikandjate arvu erinevusest. Isegi kui eeldada, et komisjon jagab seda seisukohta (*quod non*), on eelise olemasolu ikkagi tuvastatud.

(86) Komisjon märgib esiteks, et Belgia ametiasutused tunnistavad eelise põhimõttelist olemasolu, kuid ei nõustu lihtsalt selle ulatusega.

([20]) Euroopa Kohtu otsus, 11. juuli 1996, Syndicat français de l'Express international (SFEI) jt *vs.* La Poste jt, C–39/94, ECLI:EU:C.1996:285, punkt 60; Euroopa Kohtu otsus, 29. aprill 1999, Hispaania Kuningriik *vs.* Euroopa Ühenduste Komisjon, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 41.

([21]) Euroopa Kohtu otsus, 2. juuli 1974, Itaalia *vs.* komisjon, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 13.

([22]) Euroopa Kohtu otsus, 8. november 2001, Adria-Wien Pipeline, C–143/99, ECLI:EU:C:2001:598; ja Euroopa Kohtu otsus, 14. veebruar 1990, Prantsuse Vabariik *vs.* komisjon, C–301/87, ECLI:EU:C:1990:67, punkt 41.

(87) Lisaks sellele käsitavad Belgia ametiasutused meedet JCD-le võimaldatava hüvitisena teatava arvu reklaamikandjate ennetähtaegsest demonteerimisest tuleneva ebasoodsa olukorra eest. Sellega seoses osutab komisjon kohtuasjale Orange vs. komisjon, C–211/15 P, ([23]) milles Euroopa Kohus kinnitas Ülemkohtu ([24]) ja kohtujuristi ([25]) seisukohta, mille kohaselt on riigiabiga tegemist isegi ettevõtte kulude leevendamise puhul lisakulude tühistamise teel ajutise korra raames, millele konkureerivatel ettevõtjatel ei ole juurdepääsu ([26]). Ainuke hüvitamine, mis hõlmab riigi ressursside kasutamist ja mida ei käsitata riigiabina, on avaliku teenindamise hüvitamine, mida võimaldatakse vastavalt Altmarki kohtupraktikale ([27]).

(88) Kuid nii 1984. aasta leping kui ka 1999. aasta leping on täies ulatuses ärilepingud ning nende sätetega ei panda JCD-le avaliku teenindamisega seotud kohustust. Seega ei ole Altmarki kohtupraktika, mis hõlmab hüvitamist seoses avaliku teenuse osutamisega, kohaldatav.

(89) Selle põhjal tundub, et Belgia ametiasutuste osutatud hüvitamine, isegi kui eeldada, et selle eesmärk on tõepoolest hüvitada ebasoodsat olukorda, mis tuleneb kohustusest demonteerida ennetähtaegselt teatavad reklaamikandjad, annab JCD-le igal juhul eelise. See järeldus on vaadeldaval juhul eriti kindel, kuna raske on järeldada, et ettevõtjal JCD esines struktuurselt ebasoodne olukord, kuna JCD otsustas need reklaamikandjad demonteerida iseseisvalt, lisaks sellele on Belgia ametiasutused ise leidnud, et selline hüvitamine on väidetava ebasoodsa olukorraga võrreldes ülemääraselt suur.

(90) Selline väide on ühtlasi kooskõlas komisjoni teatise riigiabi mõiste kohta punktiga 69 (edaspidi „teatis riigiabi mõiste kohta“) ([28]) milles on rõhutatud, et *„[k]ulusid, mis tekivad riigi kehtestatud regulatiivsetest kohustustest,* ([29]) *võib põhimõtteliselt pidada seotuks majandustegevuse olemuslike kuludega, nii et nende kulude kompenseerimine annab ettevõtjale eelise* ([30]). *See tähendab, et eelise olemasolu ei ole põhimõtteliselt välistatud vaid seetõttu, et eelis ei ületa regulatiivse kohustuse määramisest tekkiva kulu kompenseerimist. Sama kehtib nende kulude hüvitamise kohta, mis ei oleks ilma riigi meetmest tuleneva ajendita ettevõtjale tekkinud, sest ilma selle ajendita oleks ta struktureerinud oma tegevused teisiti* ([31]). *Eelise olemasolu ei ole välistatud ka siis, kui meetmega hüvitatakse teist laadi kulud, mis ei ole meetmega seotud* ([32])“.

(91) Vaadeldaval juhul ei ole samuti võimalik tegelikult seostada 1984. aasta lepingus nimetatud reklaamikandjate ennetähtaegset asendamist õigusliku kohustusega, kuna JCD nõustus neid reklaamikandjad demonteerima iseseisvalt, kuid riigiabi mõistet käsitleva teatise punktist 69 tuleneb, et kui reklaamikandjate demonteerimise põhjuseks oleks olnud õiguslik kohustus, oleks sellise ennetähtaegse demonteerimise hüvitamise näol tegemist eelisega.

([23]) Euroopa Kohtu otsus, 26. oktoober 2016, Orange *vs.* komisjon, C–211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798.

([24]) Üldkohtu otsus, 26. veebruar 2015, Orange *vs.* komisjon, T–385/12, ECLI:EU:T:2015:117.

([25]) Kohtujurist Wahli 4. veebruari 2016. aasta ettepanek kohtuasjas Orange *vs.* komisjon, ECLI:EU:C:2016:78.

([26]) Euroopa Kohtu otsus, 26. oktoober 2016, Orange *vs.* komisjon, C–211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798, punktid 41–44.

([27]) Euroopa Kohtu otsus, 26. oktoober 2016, Orange *vs.* komisjon, C–211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798, punkt 44.

([28]) Komisjoni 19. juuli 2016. aasta teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C262, 19.7.2016, lk 1).

([29]) Põllumajandussektori puhul on regulatiivse kohustuse näiteks veterinaar- ja toiduohutuse kontrollid ja testid, mis on põllumajandustootjatele kehtestatud. Seevastu kontrolle ja teste, mida teevad ja rahastavad avaliku sektori asutused ning mida seadus ei kohusta põllumajandustootjaid tegema või rahastama, ei peeta ettevõtete suhtes kehtestatud õiguslikeks kohustusteks. Vt komisjoni 18. septembri 2015. aasta otsus riigiabi SA.35484 kohta (piima kvaliteedi kontroll piima- ja rasvaseaduse raames) ning 4. aprilli 2016. aasta otsus riigiabi SA.35484 kohta (piima- ja rasvaseaduse kohane üldine tervisekontroll).

([30]) Üldkohtu otsus, 25. märts 2015, Belgia *vs.* komisjon, T–538/11, ECLI:EU:T:2015:188, punktid 74–78.

([31]) Näiteks kui äriühing saab toetust investeeringu tegemiseks abi saavas piirkonnas, ei ole võimalik väita, et see ei vähenda kulusid, mida ettevõtja oleks tavapäraselt oma eelarves ette näinud, võttes arvesse, et toetuse puudumise korral ei oleks äriühing investeeringut teinud.

([32]) Euroopa Kohtu otsus, 8. detsember 2011, France Télécom SA *vs.* komisjon, C–81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, punktid 43–50. See kehtib kulude vähendamise korral, mis tekivad ettevõtjal, kui ta vahetab oma töötajate staatuse ametnikest töövõtjateks, nagu on konkurentidel, mis annab kõnealusele ettevõtjale eelise (selles küsimuses valitses varem pärast Üldkohtu 16. märtsi 2004. aasta kohtuotsust Danske Busvognmoend *vs.* komisjon, T 157/01, ECLI:EU:T:2004:76, punkt 57, teatav ebamäärasus). Luhtunud kulude hüvitamise kohta vt ka Euroopa Kohtu otsus, 11. veebruar 2009, Iride ja Iride Energia SpA *vs.* komisjon, T–25/07, EU:T:2009:33, punktid 46–56.

(92) Samuti tuleb märkida, et riigiabi mõistet käsitleva teatise punktis 71 on sätestatud, et „[e]elise olemasolu välistatakse ebaseaduslikult määratud maksude tagasimaksmise puhul, ([33]) riigi ametiasutuste kohustuse korral hüvitada teatavatele ettevõtjatele tekitatud kahju ([34]) või sundvõõrandamise eest makstavate hüvitiste puhul ([35])".

(93) Samas ei ole vaadeldaval juhul tegemist kummagi juhtumiga. Mitte ükski asjaolu ei võimalda järeldada, et Belgia ametiasutused oleksid tekitanud JCD-le kahju, mida neil oleks kohustus hüvitada. JCD otsustas iseseisvalt demonteerida teatavad 1984. aasta reklaamikandjad ning võib õiguspäraselt eeldada, et JCD nõustus sellega, kuna ta sai sellest üldises plaanis kasu.

(94) Kokkuvõttes väljendab komisjon kahtlust võimaluse üle käsitada sellist hüvitamist turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja tavapärase käitumisena, mis võimaldab välistada eelise olemasolu. Seejuures ei saa väita, et Brüsseli linn toimis vaadeldaval juhul turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtjana. On leidnud kinnitust, et hüvitamiskokkulepet ei vormistatud ametlikult ning selle üle ei teostatud järelevalvet (see selgitab samuti seda, miks Belgia ametiasutuste endi väitel tekkis erinevus demonteeritud ja ennetähtaegselt asendatud reklaamikandjate arvu vahel). Mitte ühestki komisjonile esitatud dokumendist ei ilmne, et selles küsimuses oleksid Brüsseli linna ja JCD vahel toimunud mis tahes läbirääkimised. Samuti ei ilmne mitte ühestki dokumendist, et Brüsseli linn oleks analüüsinud JCD saamata tulu suurust seoses 1984. aasta lepingust tulenevate teatavate reklaamikandjate ennetähtaegse asendamisega võrreldes samast lepingust tulenevate teiste, seejuures täielikult amortiseerunud reklaamikandjate säilitamisest tingitud kasuga (nende reklaamialuste maksumus oli loogiliselt täiel määral koos JCD kasumimarginaaliga tagasi saadud 1984. aasta lepingu õigusjärgse kehtivusaja jooksul). Analüüsi, lepingu ja järelevalve täielik puudumine välistab selle, et Brüsseli linna käitumist saaks käsitada vastavana turumajanduse tingimustes tegutseva eraettevõtja põhimõttele.

(95) Komisjoni seisukohta eelise olemasolu kohta kinnitas ka Brüsseli apellatsioonikohtu 29. aprilli 2016. aasta otsus ([36]). Selle otsusega lükkas kohus JCD apellatsiooni tagasi ja kinnitas Brüsseli esimese astme kohtu 13. detsembri 2010. aasta otsuse. Täpsemalt sedastas kohus, et JCD ei ole kinni pidanud 1999. aasta lepingu 10. lisas sätestatud demonteerimise tähtaegadest ning on selleks õigust omamata kasutanud mitut Brüsseli linna avalikus ruumis olevat reklaamikandjat. JCD on seega pannud toime objektiivselt õigusvastaseid tegusid, mis on vastuolus ausate äritavadega, kasutades oma reklaamikandjate võrgustikus selliseid reklaamikandjaid, mille kasutamiseks tal ei ole või ei ole enam õigust, ja tekitades endale õigusvastase konkurentsieelise, mille abil tal on võimalik üle meelitada oma konkurendi CCB kliente. Sellega seoses nõuab kohus ebaausate tavade lõpetamist ning on seisukohal, et selliste tavade lõpetamiseks tuleb õigusvastaselt käitatavad reklaamipinnad demonteerida.

(96) Seega leiab komisjon, et asjaolu, et JCD säilitas ja kasutas ajavahemikul 1999–2011 teatavat hulka 1984. aasta lepingu alusel Brüsseli linna territooriumile paigaldatud reklaamikandjaid üle 1999. aasta lepingu 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaja, tasumata selle eest renditasu ja makse, võimaldas vähendada kulusid, mida JCD oleks pidanud oma tegevuse käigus kandma, ning selle näol on tegemist majanduseelise andmisega.

3.4.2.3. Valikulisus

(97) Et meedet võiks pidada riigiabiks, peab see olema valikuline, st see peab soodustama teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ([37]). Seega laieneb abi mõiste vaid nendele meetmetele, millega soodustatakse ettevõtjaid valikuliselt.

(98) Esmalt tuleb märkida, et Belgia ametiasutused ei vaidlusta meetme (1984. aasta reklaamikandjate säilitamine üle 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaja) valikulisust.

([33]) Euroopa Kohtu otsus, 27. märts 1980, Amministrazione delle finanze dello Stato, 61/79, ECLI:EU:C:1980:100, punktid 29–32.

([34]) Euroopa Kohtu otsus, 27. september 1988, Asteris AE jt *vs.* Kreeka, liidetud kohtuasjad C–106/87 kuni C–120/87, ECLI:EU:C:1988:457, punktid 23 ja 24.

([35]) Üldkohtu otsus, 1. juuli 2010, Nuova Terni Industrie Chimiche *vs.* komisjon, T–64/08, ECLI:EU:T:2010:270, punktid 59–63, 140 ja 141), milles selgitatakse, et hüvitise maksmine sundvõõrandamise eest ei anna eelist, küll aga võib endast riigiabi kujutada sellise hüvitise tagantjärele pikendamine.

([36]) Kohtuasja 2011/AR/140 raames tehtud Brüsseli apellatsioonikohtu (9. koda) 29. aprilli 2016 otsus.

([37]) Euroopa Kohtu otsus, 15. detsember 2005, Itaalia *vs.* komisjon, C–66/02, ECLI:EU:C:2005:768, punkt 94.

(99) Belgia ametiasutused selgitasid, et meetme näol on tegemist JCD-le antava hüvitisega teatud reklaamikandjate ennetähtaegse demonteerimise eest ning et sisuliselt on see individuaalne meede ja sellisel juhul võimaldab majanduseelise andmise tuvastamine (vt punkt 3.4.2.2) üldjuhul eeldada ka meetme valikulisust. Kuivõrd vastupidist ei ole tõendatud, kehtib vaadeldaval juhul see eeldus ja sellest piisab, et kuulutada meede valikuliseks.

(100) Samuti tuleb märkida, et ei ole võimalik järeldada, et meede ei ole valikuline lihtsalt seetõttu, et JCD oli erilises õiguslikus ja faktilises olukorras seoses sellega, et ta oli ainuke meetmest kasu saav ettevõtja, kuna üksnes temal olid olemas 1994. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjad.

(101) Eelnevalt osutatud „Orange'i" kohtuotsuses kinnitas Euroopa Kohus Üldkohtu seisukohta, ([38]) mille kohaselt „*põhineb abisaaja võrdlemise kriteerium teiste ettevõtjatega, kes on meetmega taotletavat eesmärki arvestades temaga faktilises ja õiguslikus sarnases olukorras, tõenäoliselt üldisel rakendusmeetmete valikulisuse hindamisel ja on sellega põhjendatav, ega ole seetõttu asjakohane juhul, kui tegemist on – nagu antud juhul –* ad hoc*-meetme valikulisuse hindamisega, mis puudutab vaid ühte ettevõtjat […]*".

(102) Vaadeldaval juhul on ilmne, et reklaamikandjate säilitamise näol on tegemist *ad hoc*-meetmega, mida ei saa käsitada üldise meetmena, seega on see meede ilmselgelt valikuline.

3.4.2.4. Konkurentsi kahjustamine ja mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele

(103) Ettevõtjatele antava avaliku sektori abi puhul on tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses üksnes juhul, kui see „kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi" ja ainult selles ulatuses, milles see „kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust".

Konkurentsi kahjustamine

(104) Riigi võetud abimeedet käsitatakse meetmena, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, kui see võib parandada abisaaja konkurentsiolukorda võrreldes konkureerivate ettevõtjatega ([39]).

(105) Selleks et riigi sekkumine oma ressursside abil võiks kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustada või ähvardada kahjustada konkurentsi, piisab, kui abimeetme rakendamise ajal on asjaomasel turul tegelik konkurentsiolukord ([40]). Seetõttu eeldatakse konkurentsi kahjustamist, kui riik annab ettevõtjale rahalise eelise liberaliseeritud majandusharus, kus valitseb või võiks valitseda konkurents.

(106) Võttes arvesse asjaolu, et JCD tegutseb turul, kus konkureerivad mitmesugused sektori ettevõtjad (väikeseformaadilise reklaami turg), võib ühele sel turul tegutsevale ettevõtjale antav abi avaldada konkurentsi kahjustavat mõju.

Mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele

(107) Euroopa Liidu kohtute kohtupraktika kohaselt võib igasugune siseturul tegutsevale ettevõtjale antav abi kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ([41]).

([38]) Üldkohtu otsus, 6. veebruar 2016, Orange *vs.* komisjon, T–385/12, ECLI:EU:T:2015:117.

([39]) Euroopa Kohtu otsus, 17. september 1980, Philip Morris Holland BV *vs.* Euroopa Ühenduste Komisjon, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, punkt 11; ja Üldkohtu otsus, 15. juuni 2000, Alzetta Mauro jt *vs.* Euroopa Ühenduste Komisjon, liidetud kohtuasjad T–298/97, T–312/97, T–313/97, T–315/97, T–600/97–607/97, T–1/98, T–3/98–T–6/98 ja T–23/98, ECLI:EU:T:2000:151, punkt 80.

([40]) Euroopa Kohtu otsus, 23. jaanuar 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C–387/17, ECLI:EU:C:2019:51, punkt 40.

([41]) Üldkohtu otsus, 4. aprill 2001, Regione Friuli Venezia Giulia *vs.* komisjon, T–288/97, ECLI:EU:T:1999:125, punkt 41.

(108) Kohtupraktika kohaselt ei pea komisjon tegema kõnealuste turgude tegeliku olukorra, abisaajate ettevõtjate turuosa, konkureerivate ettevõtjate turupositsiooni ega liikmesriikidevahelise kaubanduse majandusanalüüsi ([42]). Õigusvastaselt antud riigiabi puhul ei pea komisjon esitama tõendeid abi tegeliku mõju kohta konkurentsile ja kaubandusele.

(109) Kõnealune JCD kasuks võetav meede (reklaamikandjate säilitamine üle 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaegade ilma nende eest renditasusid ja makse maksmata) tugevdab ettevõtja konkurentsiolukorda pealinna Brüsseli piirkonna reklaamikandjate turul ning muudab teistes liikmesriikides asuvate ettevõtjate sisenemise sellele turule keerulisemaks ([43]). Lisaks sellele märgib komisjon seoses selle juhtumiga, et nii JCD kui CCB tegutsevad ka Euroopa Liidu teistes liikmesriikides ([44]). Samuti tuleb rõhutada, et reklaami tellijate näol on sageli tegemist mitmes riigis tegutsevate rahvusvaheliste kontsernidega ning teatavatel juhtudel on ka reklaamikampaaniad rahvusvahelise ulatusega.

(110) Seega võib meede mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

(111) Samas tuleb märkida, et Belgia ametiasutused küll tunnistavad, et JCD-le on antud eelis, kuid peavad sellest hoolimata võimalikuks kohaldada 2006. aasta vähese tähtsusega abi määrust.

(112) Nende kaalutlused põhinevad selle eelise summal, võttes arvesse hüvitamise põhimõtet seoses tähtajast hiljem ja ennetähtaegselt demonteeritud reklaamikandjatega.

(113) Belgia ametiasutused leiavad (vt põhjendused 51–52), et üldises plaanis sai JCD majanduseelise, kuid see oli tingitud üksnes ennetähtaegselt, enne demonteerimiseks sätestatud tähtaega demonteeritud, ja üle 10. lisas ettenähtud demonteerimiskuupäeva säilitatud reklaamikandjate arvu erinevusest. Nende väitel loobus JCD lepinguosaliste vahel sõlmitud kokkuleppe alusel ühelt poolt renditasude ja maksude pealt kokkuhoidmise võimalusest, demonteerides osa reklaamikandjaid ennetähtaegselt, ja teiselt poolt sai võimaluse kokku hoida renditasude ja maksude pealt, mis on seotud reklaamikandjatega, mida säilitati üle ettenähtud tähtaja.

(114) Arvutades erinevust JCD poolt ennetähtaegse demonteerimise tõttu kaotatud säästuvõimaluse ulatuse ja üle 10. lisas sätestatud tähtaja säilitatavate reklaamikandjatega seotud täiendava säästuvõimaluse vahel üldises plaanis, võis JCD Belgia ametiasutuste väitel saada piiratud rahalist kasu, mis ajavahemikul 1999–2011 ulatus maksimaalselt [100 000–150 000] euroni.

(115) Kuivõrd Belgia ametiasutused leiavad, et JCD-le antud eelis ei saanud olla suurem kui [100 000–150 000] eurot, väidavad nad, et meetme suhtes on võimalik kohaldada 2006. aasta vähese tähtsusega abi käsitlevat määrust.

(116) Sellega seoses on oluline kohe märkida, et vaadeldava perioodi puhul on asjakohased kaks vähese tähtsusega abi käsitlevat määrust:

a) komisjoni 12. jaanuari 2001. aasta määrus (EÜ) nr 69/2001, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (edaspidi „2001. aasta määrus vähese tähtsusega abi kohta“), mis kehtis 2001. aasta veebruarist kuni 31. detsembrini 2006 ja milles on sätestatud, et teatavat väikesemahulist abi (alla 100 000 euro 3 majandusaasta jooksul) käsitatakse sellise abina, mis ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust ning see ei vasta seega ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 esitatud tingimustele;

b) 2006. aasta määrus vähese tähtsusega abi kohta, mis kehtis 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013, milles on sätestatud, et teatud väikesemahulist abi (alla 200 000 euro 3 majandusaasta jooksul) käsitatakse sellise abina, mis ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust ning see ei vasta seega ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 esitatud tingimustele.

([42]) Euroopa Kohtu otsus, 8. september 2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C–279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, punkt 131.

([43]) Vt sellega seoses Euroopa Kohtu otsus, 8. mai 2013, Eric Libert jt *vs.* Gouvernement flamand, ja All Projects & Developments NV jt *vs.* Vlaamse Regering, liidetud kohtuasjad C–197/11 ja C–203/11, ECLI:EU:C:2013:288.

([44]) Näiteks pealinna Brüsseli piirkonna 15. märtsil 2008 väljakuulutatud hankemenetlus Villo kontsessiooni raames avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*.

(117) Esiteks, nagu on selgitatud punktis 3.4.2.2, leiab komisjon, et eelis on suurem, kui tuleneb Belgia ametiasutuste seisukohast, kuna eelise suuruse arvutamisel tuleb arvesse võtta kõiki JCD poolt üle ettenähtud demonteerimistähtaja säilitatud reklaamikandjate eest tasumata renditasusid ja makse. Tuleb märkida, et komisjoni käsutuses ei ole täpset hinnangut ettevõtjale JCDecaux antud eelise suuruse kohta, kuna Belgia ametiasutused ei ole vastavat teavet esitanud, kuid igal juhul on JCD-le antud abi summa suurem kui 200 000 eurot. Seega ei ole vähese tähtsusega abi käsitlevate määruste sätteid võimalik kohaldada ning komisjon ei saa nõustuda Belgia ametiasutuste sellekohaste väidetega.

(118) Isegi kui oleks võimalik kohaldada mõnd vähese tähtsusega abi käsitlevat määrust (*quod non*), märgib komisjon samuti, et 2001. aasta vähese tähtsusega abi määruse artiklis 3 ja 2006. aasta vähese tähtsusega abi määruse artiklis 3 sätestatud kontrollitingimused ei ole ikkagi täidetud. Belgia ametiasutused ei ole meedet algselt tegelikult käsitanud vähese tähtsusega abina ning ei ole teinud ühtegi nendes määrustes ettenähtud toimingutest.

(119) Meede ei vasta samuti 2006. aasta vähese tähtsusega abi määruse artikli 2 lõikes 4 sätestatud läbipaistvuse tingimustele, mille kohaselt *„[k]äesolevat määrust kohaldatakse ainult niisuguse abi suhtes, mille brutotoetusekvivalent on juba eelnevalt võimalik täpselt välja arvutada, ilma et oleks vaja teha riskihinnangut („läbipaistev abi“)“*. Vaadeldaval juhul ei ole Belgia ametiasutused esitanud mitte ühtegi dokumenti, millest tuleneks, et abi andmisel oli olemas eelnev arvestus või et oleks tehtud konkreetset järelevalvet reklaamikandjate enneaegsete ja tähtajast hiljem toimunud demonteerimiste kohta, mis võiks olla aluseks Belgia ametiasutuste arvestusele, mille tulemusel saadi abisumma [100 000–150 000] eurot.

(120) Sellega seoses ei ole kõnealuse abi suhtes võimalik kohaldada vähese tähtsusega abi käsitleva määruse sätteid.

(121) Kokkuvõttes leiab komisjon, et meede võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.

3.4.2.5. Järeldus

(122) Eelnevat arvesse võttes järeldab komisjon, et 1984. aasta lepingust tulenevate reklaamikandjate säilitamisega üle nende ettenähtud demonteerimistähtaja anti JCD-le riigiabi, mis hõlmab kaht komponenti (renditasud ja maksud).

3.4.3. *Abi õiguspärasus*

(123) Komisjon märgib, et kaebuse selle osaga hõlmatud meetmest, mille näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, ei teatatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt.

(124) Kuna Belgia ametiasutused ei esitanud mitte ühtegi põhjendust teatamisest vabastamise kohta, tuleb abi selles tulenevalt käsitada õigusvastasena.

3.4.4. *Kokkusobivus siseturuga*

(125) Kuivõrd 1984. aasta lepingust tulenevate ja ettenähtud demonteerimisajast kauem (vastavalt 1999. aasta lepingu 10. lisale) kasutatud Brüsseli linna territooriumil asuvate teatavate reklaamikandjate käitamise puhul on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleb kindlaks määrata, kas neid meetmeid võib käsitada siseturuga kokkusobivana.

(126) Riigiabi hõlmavaid meetmeid võib käsitada siseturuga kokkusobivana ELi toimimise lepingu artikli 106 lõikes 2 ja artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandite alusel. Belgia ametiasutused ei ole samas esitanud mitte ühtegi väidet, et tõestada mõne sellise erandi kohaldatavust vaadeldaval juhul.

(127) Komisjon meenutab esmalt, et liikmesriigi kohustus on tõendada, et abi on siseturuga kokkusobiv. Belgia ametiasutused ei ole aga kõnealuste meetmete kokkusobivuse tõendamiseks esitanud ühtegi väidet. ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 2 ning artikli 107 lõike 3 punktides a–d esitatud erandid ei ole vaadeldaval juhul kohaldatavad, kuna kõnealune meede ei ole põhjendatav neis sätestatud eesmärkidega.

(128) Nii 1984. aasta leping kui ka 1999. aasta leping on täies ulatuses ärilepingud ning nende sätetega ei panda JCD-le avaliku teenindamisega seotud kohustust. Sellega seoses ei ole võimalik kohaldada ELi toimimise lepingu artikli 106 lõikes 2 sätestatud erandit, mis hõlmab avaliku teenindamise eest makstavat hüvitist.

(129) Komisjon leiab seega, et asjaolu, et JCD säilitas teatava arvu 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjaid üle 1999. aasta lepingu 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaja, tasumata selle eest renditasu ja makse, võimaldas vähendada kulusid, mida JCD oleks pidanud oma tegevuse käigus kandma ning seda meedet tuleb käsitada tegevusabina, mis ei ole siseturuga kokkusobiv.

(130) Esitatud kaalutlustest lähtudes leiab komisjon, et JCD sai õigusvastast riigiabi, mis ei ole siseturuga kokkusobiv ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, säilitades teatava arvu 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjaid üle 1999. aasta lepingu 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaja, tasumata selle eest renditasu ja makse. See abi tuleb sisse nõuda, kuigi selle sissenõudmine ei ole ette nähtud määruse (EL) 2015/1589 artikli 17 alusel.

3.4.5. *Siseturuga kokkusobimatu abi summa*.

(131) Siseturuga kokkusobimatu abi suuruse arvutamise üldpõhimõtte kohaselt tuleb hinnata renditasude ja maksude summat, mille linn oleks pidanud saama juhul, kui meedet ei oleks võetud.

(132) Komisjon on seisukohal, et siseturuga kokkusobimatu abi suurus tuleb arvutada iga 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandja kohta, mida kasutati kauem kui 15. septembrini 2001, ([45]) võttes võrdlusaluseks 1999. aasta lepingus sätestatud renditasude suuruse ning reklaamikandjate suhtes üldiselt kohaldatava maksu summa ([46]) esialgse demonteerimiseks ettenähtud tähtaja ([47]) (kui see on pärast 15. septembrit 2001) või 15. septembri 2001 (kui esialgne demonteerimise tähtaeg oli enne 15. septembrit 2001) ning tegeliku demonteerimise kuupäeva vahelisel perioodil.

(133) Nagu on märgitud põhjendustes 111–114, jõuavad Belgia ametiasutused järeldusele, et JCD-le antava abi summa on [100 000–150 000] eurot, seejuures tuginevad nad 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate ennetähtaegse ja tähtajast hilisema demonteerimisega seotud vahe hüvitamisele. Belgia ametiasutuste tehtud arvutuste aluseks on kohtutäituri aruanded, mis koostati CCB taotluse alusel 3. detsembril 2007 ja 21. detsembril 2009. Belgia ametiasutused leiavad, et nendest kohtutäituri aruannetest ilmneb, et 2007. aastal oli enne 10. lisas esitatud demonteerimistähtaega demonteeritud reklaamikandjate reklaamikülgede arv suurem kui üle 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaja säilitatud reklaamikandjate reklaamikülgede arv. Üksnes CCB taotluse alusel koostatud 21. detsembri 2009. aasta kohtutäituri aruandest ilmneb, et tasakaal oli kaldunud JCD kasuks. Belgia ametiasutused järeldavad selle põhjal, et isegi kui lepingu ellurakendamisel võis olla JCD-le antud teatav eelis, oli majandusaastatel 2007–2011 selle eelise suurus piiratud ning JCD eelistamist ei toimunud.

(134) Nagu on selgitatud punktis 3.4.2.2, leiab komisjon, et Belgia ametiasutuste hüvitamismehhanismil põhinevad väited on alusetud ning et ettevõtjale JCDecaux antav eelis hõlmab kogu ettevõtte saadavat kasu seoses 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate kasutamise jätkamisega, selle asemel, et need asendada 1999. aasta lepingule vastavate reklaamikandjatega.

(135) Komisjoni seisukohta selles küsimuses kinnitas ka Brüsseli apellatsioonikohtu 29. aprilli 2016. aasta otsus ([48]). Selles otsuses sedastas apellatsioonikohus, et JCD ei ole kinni pidanud 1999. aasta lepingu 10. lisas sätestatud demonteerimise tähtaegadest ning on selleks õigust omamata kasutanud mitut Brüsseli linna avalikus ruumis olevat reklaamikandjat.

(136) Täpsemalt lükkas apellatsioonikohus tagasi Belgia ametiasutuste esitatud hüvitamismehhanismi põhimõtte seoses vanade reklaamikandjatega, mida säilitati üle ettenähtud demonteerimistähtaja ning mida käsitati hüvitisena vanade ennetähtaegselt demonteeritud kandjate eest, kuna selline mehhanism ei olnud ette nähtud või lubatud 1984. aasta lepingus. Apellatsioonikohus kinnitab, et mitte ühestki dokumendist ei ilmne, et pärast 1999. aasta lepingu sõlmimist oleks Brüsseli linn andnud JCD-le sõnaselge loa selliseks reklaamikandjate „tasaarvelduseks“. Kohus lükkas apellatsiooni tagasi ja kinnitas Brüsseli prantsuskeelse esimese astme kohtu 13. detsembri 2010. aasta otsuse.

([45]) 10 aasta pikkune aegumistähtaeg ei võimalda abi sisse nõuda seoses kuupäevadega enne 15. septembrit 2001.

([46]) Siseturuga kokkusobimatu abi summa, mis on seotud maksuga, tuleb arvutada 17. oktoobri 2001. aasta määruse artiklite 3, 4 ja 5, 18. detsembri 2006. aasta määruse artiklite 4–7 ning 17. detsembri 2007. aasta, 15. detsembri 2008. aasta, 9. novembri 2009. aasta, 20. detsembri 2010. aasta ja 5. detsembri 2011. aasta maksumääruste artiklite 4, 5 ja 6 alusel.

([47]) Need kuupäevad on esitatud 10. lisas.

([48]) Kohtuasja 2011/AR/140 raames tehtud Brüsseli apellatsioonikohtu (9. koda) 29. aprilli 2016 otsus.

Kohus kinnitas, et kasutades selleks õigust omamata Brüsseli linna avalikus ruumis reklaamikandjaid, on JCD seega pannud toime objektiivselt õigusvastaseid tegusid, mis on vastuolus ausate äritavadega, kuna oma reklaamikandjate võrgustikus selliste kandjate kasutamisega, milleks tal ei ole või ei ole enam õigust, tekitas ta endale õigusvastase konkurentsieelise, mille abil tal on võimalik üle meelitada oma konkurendi CCB kliente.

(137) Sellega seoses leiab komisjon, et siseturuga kokkusobimatu abi suuruse arvutamisel tuleb lähtuda üksnes üle ettenähtud demonteerimiskuupäeva säilitatud reklaamikandjatega seotud renditasudest ja maksudest, kohaldamata mingit hüvitamispõhimõtet. Selleks peavad Belgia ametiasutused võtma arvesse kõiki asjaomaseid reklaamikandjaid ja vastavaid perioode, kehtivaid renditasu määrasid ja makse, mis tulenevad 2001. aasta maksumäärusest ja hilisematest maksumäärustest vastava pindalaga reklaamikandjate kohta.

(138) Seejuures kehtestati avalikus ruumis ja avaliku ruumi pindadel olevat ajutist reklaami käsitleva 17. oktoobri 2001. aasta maksumäärusega majandusaastateks 2002–2006 avalikus ruumis ja avaliku ruumi pindadel olevate ajutiste reklaamiteadete eest võetav maks. Brüsseli linn võttis vastu ka 18. detsembri 2006. aasta maksumääruse, millega nähti ette samalaadne maks 2007. majandusaasta jaoks. Alates 2008. maksustamisaastast kehtestas Brüsseli linn reklaamikandjate pealt võetava erimaksu ([49]).

(139) Komisjon leiab, et reklaamikandjaid käsitlevaid maksumäärusi oleks tulnud automaatselt kohaldada üle demonteerimistähtaja kasutatud 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate suhtes ning et nende maksumääruste alusel üle demonteerimistähtaja kasutatud 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate suhtes kohaldatud maksuvabastuse näol on tegemist kõrvalekaldumisega viitesüsteemist.

(140) Tuleb märkida, et Brüsseli linn leidis esialgu, et 17. oktoobri 2001. aasta maksumääruses sätestatud Brüsseli linna teadete suhtes kohaldatava maksuvabastuse tõttu ([50]) ei kuulu 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud linnale kuuluvad reklaamipinnad maksustamisele, mis võib tunduda vastuolus olevat komisjoni põhjenduses 139 väljendatud seisukohale. Seejärel lisati 17. detsembri 2007. aasta maksumääruse ja järgnevate 15. detsembri 2008.

([49]) 17. detsembri 2007. aasta, 15. detsembri 2008. aasta, 9. novembri 2009. aasta, 20. detsembri 2010. aasta ja 5. detsembri 2011. aasta maksumäärused. Nende maksumääruste artiklis 2 on sätestatud, et „käesoleva määrusega hõlmatavad reklaamikandjad on reklaami paigaldamiseks kasutatavad alused ja seadeldised, ajutised reklaamikandjad, reklaamisõidukid ja reklaamistendid“. Maksuarvutus oli esitatud artiklites 4–6. Konkreetsemalt on artiklis 4 „Reklaamikandjate maks“ sätestatud:

a) „reklaamikandjate maksu suurus on 150,00 eurot m2 kohta majandusaastas.

b) § 1. Maksu suurus reklaamikandjate kohta, mis on ette nähtud üksnes kultuuri, sotsiaalsfääri, spordi ja nendega seotud valdkondade reklaamiks, seejuures filmide ja kunstiloome reklaamiks ning laatade, kongresside, salongide või tsirkustega seotud teavituseks, on 50,00 eurot m2 kohta majandusaastas.

§ 2. Seejuures, kui üle 1/7 nähtava reklaami pinnast hõlmavad ärilise iseloomuga märked, nimed või logod, on maksu suurus reklaamikandjatelt, mis on ette nähtud üksnes kultuuri, sotsiaalsfääri, spordi ja nendega seotud valdkondade reklaamiks, seejuures filmide ja kunstiloome reklaamiks ning laatade, kongresside, salongide või tsirkustega seotud teavituseks, käesoleva artikli punktis a esitatud maksumäär.

c) Maksu arvutatakse terve majandusaasta eest, sõltumata asjaomase reklaami paigaldamise või eemaldamise kuupäevast“.

Artiklis 5 „Ajutiste reklaamikandjate maks“ on sätestatud: […]

Artiklis 6 „Artiklite 4 ja 5 ühised sätted“ on sätestatud:

a) maksu arvutatakse iga reklaamikandja kohta.

b) § 1. Maksu arvutamisel loetakse kõik m2 murdosad terveks ruutmeetriks.

§ 2. Erandina § 1 sätetest toimub maksu arvutamine alla 4 m2 pindalaga reklaamikandjate puhul 0,25 m2 suuruste murdosade kaupa, vastav tariif saadakse kindlaksmääratud tariifi jagamisel 4ga.

c) Mitme reklaamiküljega varustatud reklaamikandjate puhul korrutatakse maksumäär reklaamikülgede arvuga.

a. Reklaamikandjate puhul, mis on varustatud süsteemiga, mis võimaldab mitme reklaami järgnevust või vaheldamist samal reklaamiküljel, korrutatakse maksumäär kahega.

d) Kui reklaamikandja suurus on erinev nähtava kandja suurusest, on maksu arvestamise aluseks nähtav reklaamipind.

([50]) Artiklis 5 on sätestatud, et käesoleva määruse alusel kohaldatakse maksuvabastust muu hulgas „*linna või linna poolt asutatud, linnale alluvate või linna rahastatavate asutuste teadete*“ suhtes. Nagu on täpsustatud Belgia ametiasutuste 20. veebruaril 2017 esitatud märkustes komisjoni 14. veebruaril 2017 esitatud lisaküsimustele, ei ole Brüsseli linn mitte kunagi ise tegelenud reklaamikandjate käitamisega. Reklaamikandjate käitamine on alati toimunud kolmandate isikute vahendusel. Ainukesed Brüsseli linna omanduses olevad reklaamikandjad on need, mis on hõlmatud 14. oktoobri 1999. aasta hankemenetlusega, mida uuendati selle lõppemisel. Praegune teenuseosutaja, CCB, maksab nende reklaamikandjate eest reklaamitasu ning kohaldatavaid makse.

aasta, 9. novembri 2009. aasta, 20. detsembri 2010. aasta ja 5. detsembri 2011. aasta maksumääruste artiklisse 9 spetsiaalne Brüsseli linnale kuuluvate reklaamikandjate maksuvabastust hõlmav säte ([51]).

(141) Belgia ametiasutused märkisid samuti, et Brüsseli linn otsustas hiljem, et reklaamikandjate maksuvabastus põhjusel, et need kuuluvad Brüsseli linnale, samas kui linn neid reklaamikandjaid ei käita, tekitab ebavõrdse kohtlemise võrreldes teiste reklaamikandjate teiste käitajatega. Seetõttu otsustas linn maksustada 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamipinnad, esimene maksuarvestus tehti 29. juulil 2011 ja see hõlmas 2009. maksustamisaastat. Belgia ametiasutused selgitasid, et 24. detsembri 1996. aasta seaduse artikli 6 kohaselt, mis tühistati hiljem 3. aprilli 2014. aasta korraldusega, ei olnud võimalik maksustamist tagasiulatuvalt kohaldada enam kui kolmeaastase perioodi ulatuses alates maksustamisaasta 1. jaanuarist.

(142) Belgia ametiasutuste esitatud selgituste põhjal leidis komisjon, et reklaamikandjate maksu kohaldatakse üldjuhul üksnes 1999. aasta lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate suhtes, ning seega puudub vastuolu tema seisukohaga, mille kohaselt 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud ja ettenähtud tähtajast hiljem demonteeritud reklaamikandjad tuleks samuti maksustada.

(143) Komisjon märgib sellega seoses, et kahe 4. novembri 2016. aasta kohtuotsuse puhul, milles Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Brüsseli prantsuskeelne esimese astme kohus) otsustas, et JCD ei pea maksma kohalikku reklaamimaksu linnale kuuluvatel 14. oktoobri 1999. aasta lepingu alusel linna territooriumile paigaldatud reklaamikandjatel esitatava reklaami eest, ei võeta arvesse küsimust vastavuse kohta riigiabi valdkonnas kohaldatavate eeskirjadega.

(144) Renditasude ja maksude arvelt JCD saadava tulu arvutus ei valmista erilisi raskusi ning Belgia ametiasutused on selle osaliselt teinud seoses vähese tähtsusega abiga seotud väidetega (vt põhjendused 52–53). Belgia ametiasutused ei ole seevastu vaatamata korduvatele meeldetuletustele esitanud komisjonile hinnangut abi kogusumma kohta. CCB on omalt poolt esitanud sissenõutava abisumma hinnangu, mis ulatub 2 miljoni euroni.

4. KAEBUSE OSA „VILLO!“ ANALÜÜS

4.1. Menetluse algatamise põhjused

(145) Menetluse algatamise otsuses leiab komisjon, et lisameetmete puhul (vabastus teatavatest tasudest või kohaliku ja piirkondliku tasandi maksudest, vt põhjendus 22), mis on seotud Villo avaliku teenuse kontsessiooni täitmisega pealinna Brüsseli piirkonnas JCD poolt, olid riigiabiga seotud kumulatiivsed kriteeriumid täidetud ja nende meetmete näol on seega tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(146) Belgia ametiasutuste väide, mille kohaselt võivad need meetmed riigiabi määratlusest välja jääda Altmarki kohtupraktika alusel, kuna JCD valiti välja läbipaistva hankemenetluse alusel, ei tundu olevat kõnealuse juhtumi puhul asjakohane, sest lisameetmed ei kuulunud selle hankemenetluse alla; need lepiti kokku pärast hankemenetlust Villo lepingu läbirääkimiste raames. Belgia ametiasutuste väitel hõlmavad need lisameetmed maksimaalselt summat ligikaudu [400 000–500 000] eurot aastas (vt põhjendus 22).

(147) Lisaks sellele väljendas komisjon tõsiseid kahtlusi seoses lisameetmete kokkusobivusega Belgia ametiasutuste osutatud komisjoni otsusega 2005/842/EÜ ([52]) (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2005. aasta otsus“) ja üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsusega. Eelkõige kahtles komisjon selles, kas Belgia ametiasutuste teostatud kontroll (mille puhul uuriti tegevuse kulusid, kuid tõenäoliselt mitte piisava põhjalikkusega tulusid) oli piisav selleks, et vältida ülemäärast hüvitamist. Komisjonil on samuti kahtlus nende reklaamitulude jaotamise täpsetes üksikasjades, mis saadi riigi ja JCD vahel sõlmitud Villo kontsessioonilepingute alusel, lähtuvalt sellest, kuidas need JCD kuluarvestuses kajastuvad.

([51]) 17. detsembri 2007. aasta maksumääruse artikli 9 kohaselt kohaldatakse maksuvabastust „*linna enda ja linna asutatud või linna alluvuses tegutsevate asutuste reklaamikandjate suhtes*“.

([52]) Komisjoni 28. novembri 2005. aasta otsus 2005/842/EÜ EÜ asutamislepingu artikli 86 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 312, 29.11.2005, lk 67).

(148) Kõigil eespool esitatud põhjustel otsustas komisjon algatada kõnealuse meetme suhtes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse ning palus Belgia ametiasutustel ning kõikidel huvitatud pooltel esitada talle kogu vajaliku teabe ja märkused selle meetme kohta.

4.2. **Huvitatud isikute märkused menetluse algatamise otsuse kohta**

(149) Komisjonile esitasid märkusi mitmed huvitatud isikud (CCB, JCD ning kolmas huvitatud isik, kes soovis säilitada anonüümsuse), allpool on esitatud kokkuvõte nendest märkustest.

4.2.1. *CCB esitatud märkused*

(150) Komisjon sai CCB märkused 16. juuli 2015. aasta kirjaga.

(151) CCB leiab, et JCD sai Villo kontsessioonilepingu täitmise raames riigiabi ning esitab oma väited eeskätt seoses riigi ressursside kasutamise ja eelise olemasolu hõlmavate kriteeriumidega.

4.2.1.1. Riigi ressursid

(152) Andes JCD-le õiguse hõivata ja kasutada avalikku ruumi reklaami eesmärgil (vt põhjendused 19–22) ning nõudmata selle eest tasu, loobusid Belgia ametiasutused avaliku sektori tuludest ja andsid JCD-le riigiabi hõlmava majanduseelise ([53]).

4.2.1.2. Eelis

(153) CCB väidab, et JCD-le antav hüvitis ei vasta ühelegi Altmarki kohtuotsuse kriteeriumile.

Esimene Altmarki kriteerium

(154) CCB leiab, et Villo teenuse osutamise näol ei ole tegemist avaliku teenuse osutamisega, mida ettevõtja, pidades silmas oma ärihuve, ei osutaks või ei osutaks samadel tingimustel, ([54]) viidates mitmele teisele Euroopa linnale, kus automatiseeritud jalgrattarendisüsteemid toimivad rahuldavalt äritingimustel ([55]).

Teine Altmarki kriteerium

(155) Kontsessioonilepingu tehnilisest kirjeldusest ilmneb väidetavalt, et olulisi asjaolusid, nagu kontsessiooni kestust, teenuse rahastamise korda ja kontsessiooni andja osalemist teenuse rahastamises, oli kirjeldatud väga üldsõnaliselt ([56]) ning seetõttu ei olnud tehnilises kirjelduses selgelt ja läbipaistvalt kindlaks määratud teenuse rahastamissüsteemi põhilised parameetrid.

Kolmas Altmarki kriteerium

(156) CCB leiab, et puudus igasugune eel- ja järelkontroll JCD-le Villo kontsessiooni raames antud eeliste ulatuse üle ning JCD-le võimaldatud maksuvabastuse finantsmõju ulatus ei ole teada. Seetõttu ei saa olla kindel, et on välditud ülemäärast hüvitamist.

([53]) Vt komisjoni teatis Euroopa Liidu riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes, punkt 33 (ELT C 8, 11.1.2012, lk 4).
([54]) *Ibid.*, punkt 47.
([55]) Näitena on viidatud Barcelonale ja Antwerpenile.
([56]) Näiteks seoses rahastamisega oli tehnilises kirjelduses näidatud, et kontsessiooni andja „võib kasutada erinevaid rahastamisvõimalusi“.

Neljas Altmarki kriteerium

(157) CCB märgib, et Villo kontsessiooni andmine JCD-le toimus läbirääkimistega menetluse käigus, mille avalikustamise taset võib vaid erandlikes olukordades pidada piisavaks selleks, et rahuldada Altmarki kohtuotsuse neljandat kriteeriumi. CCB leiab, et kuna kontsessiooni põhielemente hõlmavad lisameetmed (nagu kohalikest maksudest vabastamine) otsustati pärast hankemenetluse lõppemist, ei saa väita, et selline hankemenetlus võimaldab välja valida ettevõtja, kes pakub üldist majandushuvi esindavat teenust kõige väiksemate kuludega.

4.2.1.3. Kokkusobivus

(158) CCB ei nõustu komisjoni järeldusega menetluse algatamise otsuses, mille kohaselt meetmete siseturuga kokkusobivust tuleb analüüsida lähtuvalt üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevast 2012. aasta otsusest.

Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse kohaldatavus

(159) CCB väidab, et JCD-le Villo kontsessiooni täitmise raames makstud hüvitise suurus on suurusjärgus kümneid miljoneid eurosid aastas ning seega suurem kui piirväärtus 15 miljonit eurot aastas, mis määrab üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse kohaldatavuse ([57]). CCB märgib eeskätt, et lisaks reklaamituludele, kasutajate makstavatele tasudele ning maksudest ja tasudest vabastamisele tuleb samuti arvesse võtta JCD-le antud eeliseid seoses sellega, et ettevõtja ei pidanud maksma tasu riigile kuuluva vara hõivamise ja kasutamise eest reklaami eesmärgil.

Vastavus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse nõuetele

(160) Lisaks sellele märgib CCB, et mitmes üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevas 2012. aasta otsuses osutatud tingimused ei ole vaadeldaval juhul täidetud.

(161) **Ülesande andmine**: CCB ei nõustu sellega, et ülesande andmise puhul on üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artikli 4 nõuded täidetud. Ühelt poolt võeti 25. novembri 2010. aasta korraldus, mis reguleerib Villo avaliku teenuse osutamist, vastu ligikaudu 2 aastat pärast Villo kontsessiooni andmist ([58]). Teiselt poolt pikendati Villo lepingu kehtivust 17 aastale ja 4 kuule, kuigi Villo lepingus oli lepingu kestuseks määratud 15 aastat. CCB ei nõustu sellega, et selline kestus on põhjendatud vajalike investeeringute suurusega, nagu on märgitud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 99. CCB märgib, et JCD aastaaruannetest ilmneb, et Villo süsteemi raames kasutatavate jalgratastega seotud kulude amortisatsioonimäär on 20 % aastas, see tähendab, et jalgrattad amortiseeruvad täielikult 5 aastat pärast nende kasutuselevõttu.

(162) **Hüvitis:** hüvitusmehhanismi ning hüvitise arvutamise, kontrollimise ja läbivaatamise parameetreid ei ole piisavalt kirjeldatud. Seejuures leiab CCB seoses reklaamitulude suurusega, et Belgia ametiasutused peaksid võtma arvesse Villo reklaamikülgede brutokatvuse (Gross Rating Point (GRP)) väärtust ([59]) ja mitte kõikide JCD oma võrgustikus käitatavatelt reklaamikülgedelt saadavat keskmist tulu. Seoses hüvitise suuruse arvutamiseks arvesse võetavate kuludega rõhutab CCB, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artikli 5 kohaselt hõlmavad need kulud üksnes *„üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisest tekkivaid kulusid“*, see määratlus välistab seega reklaamikandjate paigaldamise ja käitamisega seotud võimalikud kulud.

(163) **Ülemäärase hüvitamise puudumise kontroll:** nagu eespool on näidatud (vt põhjendus 156), leiab CCB, et Villo kontsessiooni täitmise raames puudub kontroll JCD ülemäärase hüvitamise puudumise üle. Lisaks sellele on CCB arvutuste kohaselt makstud JCD-le märkimisväärselt ülemäärast hüvitist.

4.2.1.4. Hüvitise summa

(164) CCB ei nõustu menetluse algatamise otsuses nimetatud summadega, mis tulenevad kohalikest maksudest vabastamisest. CCB väitel on maksuvabastustega seotud summa alates Villo kontsessiooni täieulatuslikust rakendamisest 2014. aastal märkimisväärselt tõusnud, ulatudes vähemalt 650 000 euroni aastas, mis on oluliselt suurem prognoositud maksimaalsest summast [250 000–350 000] eurot aastas (vt põhjendus 22).

([57]) Vt üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artikli 2 punkt a.

([58]) 25. novembri 2010. aasta korraldus, mis reguleerib jalgrataste automaatse rendisüsteemi rakendamist, avaldatud 7. detsembril 2010 väljaandes Moniteur belge, artikkel 2.

([59]) GRP on näitaja, mis määratleb reklaamikülje ärilise väärtuse ja võtab arvesse tema suutlikkust jõuda võimalikult suure hulga tarbijateni ning reklaamikülje ja asjaomase tarbija vaheliste visuaalsete kontaktide arvu.

(165) Lisaks sellele leiab CCB, et reklaamikandjate tasuta kasutamise näol on iseenesest tegemist riigiabiga. CCB on seisukohal, et tuleb kindlaks määrata iga reklaamikülje väärtus, ning järeldab, osutades tema enda ja Antwerpeni linna vahel sõlmitud lepingule, et JCD-le võimaldatud maksuvabastus hõlmab abisummat peaaegu 8 miljonit eurot aastas.

4.2.2. *Teise kaebuseesitaja märkused*

(166) Komisjon sai anonüümse kolmanda isiku märkused 17. juulil 2015. Ka anonüümne kolmas isik rõhutab, et Villo lepinguga antakse JCD-le riigiabi.

(167) Eeskätt ei nõustu anonüümne kolmas isik sellega, et väidetaval juhul on täidetud Altmarki kohtuotsuse tingimused, kuna hüvitise andmise parameetrid ei olnud eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud. Lisaks sellele ei ole rakendatud mitte mingit kontrollisüsteemi ülemäärase hüvitamise vältimiseks, see aga ei võimalda kuulutada meede siseturuga kokkusobivaks üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse alusel.

(168) Samuti ei nõustu anonüümne kolmas isik „otsustavalt" Belgia ametiasutuste seisukohaga, mille kohaselt selleks, et määrata kindlaks Villo lepinguga seotud reklaamikülgede reklaamitulu suurus, on olemas mehhanism, mis on sama usaldusväärne kui GRP (vt põhjendus 196).

4.2.3. *JCD esitatud märkused*

(169) JCD edastas oma märkused komisjonile 17. juuli 2015. aasta kirjaga.

4.2.3.1. Riigiabi olemasolu

(170) JCD väidab, et Villo lepingut rahastatakse üksnes eraõiguslike ressursside abil ning sellega ei anta talle mingit majanduseelist. Seega ei saa Villo lepingut käsitada riigiabi andmisena. Ainukesed vaadeldaval juhul kaasatud avaliku sektori ressursid tulenevad piirkondlike maksude suhtes kohaldatavatest vabastustest ning hindade muutmist hõlmavatest sätetest, mis on sätestatud kommuunidega sõlmitud lepingutes. JCD leiab, et vaadeldavaid meetmeid tuleb käsitada avaliku teenindamise eest antava hüvitisena, mis on hõlmatud Altmarki kohtupraktikaga. Eeskätt esitab JCD järgmised argumendid.

Esimene Altmarki kriteerium

(171) Villo lepingule vastava teenuse osutamist reguleeriva otsuse kohaselt hõlmab teenus „*automatiseeritud jalgrattarendisüsteemi korraldamist, mille eesmärk on isikute transport kogu pealinna Brüsseli piirkonna ulatuses*". JCD leiab, et selle teenusega seotud kohustused hõlmavad eeskätt kõikidele elanikele juurdepääsetava jalgrattarendivõrgustiku väljaehitamist ning selle pidevat tööshoidmist, tagades kasutajatele soodsa hinna; teenusega on samuti seotud võrgustiku hooldamisega seotud kohustused, näiteks jalgrataste olemasolu tagamine ning defektsete jalgrataste väljavahetamine. Seega leiab JCD, et vastavust avaliku teenindamise kohustuse täitmise kriteeriumiga „*ei saa vaadeldaval juhul kuidagi kahtluse alla seada*".

Teine Altmarki kriteerium

(172) JCD rõhutab, et kohustus määratleda eelnevalt hüvitamise parameetrid ei tähenda, et seda tuleks teha teatava konkreetse valemi abil. Vaadeldaval juhul on rahastamissüsteemi põhiparameetrid väidetavalt loetletud objektiivselt ja läbipaistvalt kontsessioonilepingu tehnilises kirjelduses, milles on muu hulgas märgitud:

i) kontsessiooni saaja kannab tegutsemisriski;

ii) kontsessiooni andja eelistab pakkumust, mis ei hõlma piirkonna poolset rahalist panustamist; ning

iii) piirkond ei osale mingil juhul kokkuleppelise summaga või korduvas rahastamises.

(173) JCD leiab samuti, et piirkondlikest maksudest vabastamise mehhanism võimaldab eelnevalt täpselt arvutada hüvitise summa, korrutades kindlaksmääratud tasusumma paigaldatud reklaamikandjate arvuga.

(174) Seoses hindade muutmise sätetega on nende finantsmõju eelnevalt teada, kuna nende abil hüvitatakse kohalike maksude suurenemist, sõltumata asjaolust, et loomupäraselt ei ole võimalik ennustada sellise maksustamise muutumist.

Kolmas Altmarki kriteerium

(175) JCD leiab, et ülemäärase hüvitamisega ei saa olla tegemist, kuna:

i) vabastamine piirkonnale kuuluva ruumi reklaami eesmärgil hõivamise tasust lepiti kokku hüvitisena seoses ettevõtte nõustumisega loobuda suuremast tulust, mis oli seotud reklaamikandjate arvu vähenemisega, mida oleks olnud võimalik paigaldada Villo lepingu alusel;

ii) piirkonnaga kokku lepitud hindade muutmise tingimuste ainus eesmärk oli kaitsta Villo lepingus esialgselt sätestatud kokkuleppe tasakaalu ning selle rahaline mõju oli väga piiratud: see jäi alla [0–50 000] euro 2013. majandusaastal ja alla [0–50 000] euro 2014. majandusaastal;

iii) piirkondlike maksude muutumist tasakaalustav säte on tavapärane säte, mida seejuures mitte kunagi ei rakendatud;

iv) Villo lepingu suhtes kehtestati Belgia ametiasutuste range kontroll: kontsessiooni raames paigaldatavate reklaamikandjate arv oli Villo lepingus täpselt kindlaks määratud; lepingus nähti ette ranged kohustused seoses süsteemi töökindlusega; JCD-l oli kohustus edastada piirkonna ametiasutustele teavet lepingu rakendamise kohta; lepingus nähti ette JCD kohustus esitada halduskomiteele aastaaruanne, mis hõlmab süsteemi kasutamisega seotud andmeid; halduskomitee koostab iga kolme aasta tagant aruande jalgrattapargi tehnilise ja tehnoloogilise seisukorra kohta; Villo lepingu alusel osutatavat teenust hõlmavas korralduses nähti ette piirkonna valitsuse ja parlamendi iga-aastane kontroll kontsessioonilepingu rakendamise üle. Lisaks sellele nähti Villo lepingu artiklis 21 ette juhuks, kui JCD ei täida kehtivate õigusaktide nõudeid või reklaami piirkonnas kehtivaid eetilisi eeskirju, trahv suurusega 4 000 eurot päevas; ning

v) Villo leping on kahjumlik.

Neljas Altmarki kriteerium

(176) JCD väidab, et hankemenetlus, mille tulemusel sõlmiti Villo leping, oli avatud, läbipaistev ja mittediskrimineeriv ning ei ole mingit kahtlust selles, et piirkond valis välja kandidaadi, kes on suuteline osutama avalikku teenust omavalitsuse jaoks kõige madalama hinnaga, võttes arvesse asjaolu, et isegi kui arvestada pärast hankemenetluse lõppu võetud lisameetmeid, oli JCD pakkumine ikkagi kõige soodsam.

4.2.3.2. Kokkusobivus

(177) Juhul kui komisjon peaks otsustama, et piirkondlikest maksudest kohaldatava vabastuse ja hindade muutmise sätete näol on tegemist riigiabiga, leiab JCD, et selline abi on siseturuga kokkusobiv üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse alusel.

Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse kohaldatavus

(178) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artikli 2 lõike 1 punkti a kohaselt on otsuse kohaldamisala piiratud abiga, mille suurus ei ületa 15 miljonit eurot aastas. JCD märgib, et avaliku teenuse hüvitamist käsitatakse nagu mis tahes avaliku sektori vahenditest antavat eelist ning et reklaamitulusid ning kasutajate makstavaid tasusid ei saa võtta arvesse selle sätte kohaldamisel. Seetõttu leiab JCD, et vaadeldaval juhul on väidetava abi suurus oluliselt väiksem sellest piirväärtusest ning meede jääb otsuse kohaldamisalasse.

Vastavus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse nõuetele

(179) JCD leiab, et Villo leping on kooskõlas üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsusega ning esitab selle väite toetuseks järgmised argumendid.

(180) **Ülesande andmine**: JCD osutab menetluse algatamise otsuse põhjendusele 73, mille kohaselt kontsessiooni saaja avaliku teenindamisega seotud kohustused on esitatud Villo lepingus ning piirkonna parlamendi 25. novembril 2010 vastuvõetud korralduses.

(181) Seoses ülesande andmise kestusega väidab JCD, et 15 aasta pikkune kestus on põhjendatud vajalike investeeringute suurusega. Jalgrattaparklate väljaehitamine ja jalgrataste hankimine eeldavad suurte investeeringute tegemist, samas kui Villo lepinguga piiratakse paigaldatavate reklaamikandjate arvu ning klienditasude indekseerimist. Lisaks sellele märgib JCD, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2005. aasta otsus, mida kohaldati Villo lepingu sõlmimise ajal, ei hõlmanud ühtegi kõnealuse kontsessiooni kestusega seotud sätet.

(182) JCD leiab, et vaadeldaval juhul ei olnud vajalik näha ülesande andmisel ette võimaliku ülemäärase hüvitamisega seotud meetmeid, kuna ülemäärase hüvitamise oht oli välistatud juba Villo lepingu sõlmimisest alates, muu hulgas seetõttu, et leping sõlmiti avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva hankemenetluse tulemusel.

(183) **Hüvitis:** JCD märgib, et kuna kontsessiooni täitmine oli lõpuni kahjumlik, ei saa selle raames toimuda ülemäärast hüvitamist. Seega ei ole vajadust arvutada JCD kasumimarginaali suurust, et kontrollida, kas seda võib pidada mõistlikuks, ning samuti ei ole vajadust veenduda, kas ülemäärase hüvitamise puudumise kontrollimiseks kasutatud kontrollivääртus ei ole ülehinnatud.

(184) Seoses Villo lepinguga seotud reklaamituludega märgib JCD, et ta hindab paigaldatud reklaamikandjaid lähtuvalt elanikkonna kaetusest, vaatajaskonnaga seotud tõhususest ja reklaamikülgede arvust, võtmata arvesse nende reklaamikülgede lepingulist päritolu, kuid arvestades konkurentsiga seotud tausta ja paiknemist strateegiliselt olulises linnas. JCD leiab, et tegeliku väärtuse hindamine üksnes GRP alusel, nagu nõuab CCB (vt põhjendus 162), ei ole asjakohane, kuna eraldiseisev reklaamikülg (mille GRP väärtus võib olla väga kõrge) ei ole huvipakkuv reklaami avaldajatele, keda huvitab üleriigiline katvus.

(185) **Kontroll hüvitamise üle:** JCD leiab, et Villo lepingus ettenähtud tegevuse kontrollimeetmed (vt põhjenduse 175 punkt iv) võimaldavad tagada ülemäärase hüvitamise puudumise.

4.2.3.3. Hüvitise summa

(186) Seoses vabastusega tasust piirkonnale kuuluva ruumi hõivamise eest, selgitab JCD, et Villo lepingu sõlmimisele eelnenud läbirääkimiste käigus nõustus JCD vähendama avaliku teenindamise kontsessioonilepingu alusel paigaldatavate reklaamikandjate arvu võrreldes tema esitatud pakkumuses esitatud arvuga.

(187) Sõltumatute 2 m^2 suuruste reklaamikandjate arvu ning 8 m^2 suuruste reklaamikandjate arvu vähendati 25 ühiku võrra. Vastutasuks võimaldas piirkond JCD-le maksuvabastust avaliku ruumi hõivamise tasust Villo lepingu alusel paigaldatud 8 m^2 suurustelt reklaamikandjatelt.

(188) Selle maksuvabastuse maksimaalne summa oli [50 000–150 000] eurot aastas (vt põhjendus 22).

(189) Seoses kohalike maksude muutumise hüvitamisega selgitab JCD, et selle tegelik rahaline mõju on äärmiselt piiratud. Selle mõju suurus sõltub samaaegselt kõnealuste maksude kohaldamisest ning JCD esitatud arvete summadest. JCD esitatud arvete summa tasude tagasiarveldamiseks seoses hindade muutmise sätetega on reaalselt alla [0–50 000] euro aastas kuni 2017. aastani.

4.3. **Belgia märkused**

4.3.1. *Belgia märkused menetluse algatamise otsuse kohta*

(190) Belgia ametiasutused esitasid oma märkused menetluse algatamise otsuse kohta 21. mai 2015. aasta kirjaga.

4.3.1.1. Riigiabi olemasolu

(191) Belgia ametiasutused kinnitasid oma esialgset seisukohta, mille kohaselt JCD-ga sõlmitud Villo lepingus sätestatud meetmed vastavad kõikidele Altmarki kohtuotsuses esitatud kriteeriumidele ning seega ei ole nende meetmete näol tegemist riigiabiga.

(192) Seejuures esitasid nad järgmised väited.

Esimene Altmarki kriteerium

(193) Toetades ökoloogilist transporti, mis kujutab endast reageerimist liikuvusega seotud probleemidele Brüsselis, leiavad Belgia ametiasutused, et automatiseeritud jalgrattarendisüsteemi avalikkusele kättesaadavaks tegemise näol on vaieldamatult tegemist üldist huvi pakkuva teenuse osutamisega.

Teine Altmarki kriteerium

(194) Belgia ametiasutused leiavad, et tehniline kirjeldus, mille alusel JCD ja CCB töötasid välja oma üksikasjalikud pakkumised, hõlmas rahastamissüsteemi põhiparameetreid:

i) süsteemi tulud pärinevad täielikult eraõiguslikest allikatest;

ii) puuduvad otsesed toetused või hüvitised kontsessiooni kahjumi eest; ning

iii) tegutsemisriski kannab täies ulatuses kontsessiooni saaja.

Kolmas Altmarki kriteerium

(195) Belgia ametiasutused leiavad esiteks, et kontsessiooni andmine toimus konkurentsile avatult, läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt, mis võimaldas eeldada, et ülemäärast hüvitamist ei toimu. Kuna piirkond välistas sõnaselgelt kontsessiooni eest otsese hüvitise maksmise, võimaldas selline avatud, läbipaistev ja mittediskrimineeriv lähenemine välistada ülemäärase hüvitamise ohu.

(196) Teiseks ei ole ka kontsessiooni raames ettenähtud finantsmeetmetega toimunud JCD ülemäärast hüvitamist. Belgia ametiasutused leiavad, et:

i) JCD-le võimaldatav piirkonna avaliku ruumi hõivamise eest võetavast tasust vabastuse summa sai maksimaalselt olla [50 000–150 000] eurot aastas ning see katab üksnes väikese osa kontsessiooniga seotud kuludest, moodustades 2012. aastal vaid [0–5 %];

ii) piirkondlike maksude tulevaste muudatuste hüvitamine (vt põhjendus 22) on pikaajaliste kontsessioonilepingute puhul tavapärane säte ning see on eeskätt põhjendatud piirkonna autonoomse maksustamispädevusega ning asjaoluga, et kontsessiooni täitmisega seotud võimaliku kahjumi hüvitamiseks ei ole ette nähtud mingit hüvitist. Tegelikkuses ei toimunud piirkondlike maksude ja kulude suurenemist ning hüvitamise sätet ei ole tegelikult mitte kunagi kohaldatud;

iii) kommuuniga sõlmitud kahepoolsetes lepingutes sätestatud hindade läbivaatamise sätted (vt põhjendus 22) piirduvad lepingu tasakaalu tagamiseks vajaliku sõltumatu korrigeerimisega ning ei hõlma kommunaaltasude määra, mida kommuunid võivad vabalt läbi vaadata. Nagu on märgitud menetluse algatamise otsuse põhjenduses 82, jääb sellise läbivaatamisega seotud maksimaalne summa vahemikku [50 000–100 000] ja [250 000–350 000] eurot sõltuvalt asjaomasest võrdlusmäärast;

iv) reklaamitulude määramisel kasutab JCD iga lepingu puhul hindamiskoefitsienti, mis vastab keskmise tulu lisaväärtusele iga reklaamikülje kohta; tegemist on meetodiga, mis vastab valdkonnas kasutatavale lähenemisele; ning

v) kontsessioonilepingu suhtes kohaldatakse süstemaatilist kontrolli. Ühelt poolt on lepingu nõuetekohase täitmise järelevalve kohustus halduskomiteel ([60]) ja tugikomiteel, kellele JCD esitab süsteemi töö kohta aastaaruande. Teiselt poolt nähti 25. novembri 2010. aasta korraldusega ette pealinna Brüsseli valitsuse ja pealinna Brüsseli piirkonna parlamendi iga-aastane kontroll kontsessioonilepingu rakendamise üle.

([60]) Halduskomitee on asutatud Villo lepingu artikli 6 alusel ning see koosneb pariteetsetel alustel vähemalt kahest liikmest, kelle nimetab ametisse transpordiminister Bruxelles Mobilité esindajana, ja vähemalt kahest liikmest, kelle nimetab ametisse JCD.

Neljas Altmarki kriteerium

(197) Belgia ametiasutused leiavad, et Villo kontsessioon anti JCD-le avaliku, läbipaistva ja mittediskrimineeriva menetluse abil. Nad märgivad, et pärast hankemenetluse lõppu lisandunud finantsmeetmete (vt põhjendus 22) ainus eesmärk oli hüvitada saadava reklaamitulu vähenemist ning säilitada lepingu tasakaal tulevikus.

4.3.1.2. Kokkusobivus

(198) Juhul kui Villo lepingus ettenähtud meetmeid tuleks käsitada riigiabina, võivad need Belgia ametiasutuste väitel olla siseturuga kokkusobivad aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel, võttes arvesse, et:

i) iseteeninduslik jalgrataste pakkumine, mis kujutab endast loodussõbralikku alternatiivi autotranspordile, on seotud selgelt määratletud ühist huvi pakkuva eesmärgiga;

ii) kontsessiooni rahastamine peaaegu täielikult eraõiguslikest vahenditest on asjakohane ja proportsionaalne ning sellel on innustav mõju; ning

iii) konkurentsi kahjustamine ja mõju kaubandusele on piiratud, kuna kontsessiooni andmise aluseks on tõhus ja läbipaistev konkurents ning seda rakendatakse üksnes kohalikul tasandil.

4.3.2. *Belgia märkused huvitatud isikute märkuste kohta*

(199) Belgia ametiasutused esitasid oma märkused huvitatud isikute märkuste kohta 2. oktoobri 2015. aasta kirjaga.

(200) Belgia ametiasutused lükkavad tagasi kaebuse esitajate väited. Nad kinnitavad, et Villo lepingus sätestatud meetmed vastavad kõikidele Altmarki kohtuotsuse kriteeriumidele ning seega ei ole nende meetmete näol tegemist riigiabiga. Täiendavalt leiavad Belgia ametiasutused, et meetmed on siseturuga kokkusobivad järgmise alusel:

i) aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkt c; ning

ii) üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2012. aasta otsus.

4.3.2.1. Riigiabi olemasolu

(201) Kui CCB väidab, et pealinna Brüsseli piirkond andis JCD-le õiguse hõivata avalik ruum ja kasutada seda reklaami eesmärgil, nõudmata selle eest vastutasu, siis Belgia ametiasutused lükkavad selle eelduse tagasi ja märgivad, et reklaamikandjate kasutamise vastutasuks on jalgrataste rentimist hõlmava avaliku teenuse osutamine, nagu on ette nähtud hankemenetluse dokumentides.

(202) Lisaks sellele kinnitavad Belgia ametiasutused seisukohta, mida nad väljendasid oma 21. mai 2015. aasta kirjas, mille kohaselt vaadeldaval juhul on täidetud Altmarki kohtuotsuse kriteeriumid (vt põhjendused 191–197). Ametiasutused esitasid uusi väiteid seoses Altmarki kohtuotsuse kahe esimese kriteeriumiga (vt põhjendused 203–204).

Esimene Altmarki kriteerium

(203) Belgia ametiasutuste väitel ei ole CCB väide, mille kohaselt on Villo süsteemiga samalaadne jalgrattarendisüsteem juba rakendatud teistes Euroopa linnades, ilma et seda käsitataks sõnaselgelt üldist majandushuvi esindava teenuse osutamisena, vaadeldaval juhul asjakohane. Nad märgivad, et üldist majandushuvi pakkuva teenuse määratlus on suhteline määratlus ja sõltub asjaoludest. Vaadeldaval juhul on pealinna Brüsseli piirkond seotud erakordselt tugeva autotranspordi survega, mis nõuab ambitsioonikate ja tõhusate meetmete võtmist. Seoses Antwerpeni linna puudutava näitega märgivad Belgia ametiasutused, et kõnealune käitaja (CCB) saab otsetoetust.

Teine Altmarki kriteerium

(204) Belgia ametiasutused väidavad, et kui avaliku teenuse rahastamisviis peaks olema juba hanketeates täpselt kindlaks määratud, ei oleks konkurentsiolukorra tekitamisel mingit mõtet, kuna kandidaatidel puuduks sel juhul igasugune manööverdamisruum. Belgia ametiasutused kinnitavad oma seisukohta, mille kohaselt tehnilises kirjelduses nähti objektiivselt ja läbipaistvalt ette teenuse rahastamise parameetrid (vt põhjendus 194).

4.3.2.2. Kokkusobivus

Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse kohaldatavus

(205) Kuigi Belgia ametiasutused ei nõustu mis tahes abi suuruse määratlemisega, leiavad nad, et väidetava abi suurus on igal juhul oluliselt väiksem kui 15 miljonit eurot, võttes arvesse, et abisumma arvestus ei saa hõlmata tulusid (nagu näiteks reklaamitulud), mis pärinevad üksnes eraõiguslikest allikatest. Seetõttu leiavad Belgia ametiasutused, et väidetava abi aastane summa jääb üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse kohaldamisalasse.

Vastavus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse tingimustele

(206) Kontsessiooni kestuse pikendamise näol (vt põhjendus 161) on Belgia ametiasutuste väitel tegemist kontsessiooni esimese etapi ühitamisega kontsessiooni teise etapiga (vt põhjendus 20). Selline ühtlustamine on põhjendatud mitme asjaoluga: mitmesuguste nõutavate toimingute prognoositust pikem kestus, soov ühitada mõlemad etapid parema haldamise tagamiseks, vajadus hüvitada reklaamikandjate arvu vähendamist ning soov pakkuda elanikkonnale avalikku teenust piisavalt pika perioodi jooksul.

(207) Belgia ametiasutused väidavad, et Villo kontsessiooniga seotud ülesanne anti JCD-le selgelt ja konkreetselt ning selle puhul on määratud kindlaks hüvitamise parameetrid, mis võimaldab vältida mis tahes ülemäärast hüvitamist (vt põhjendused 193–197).

ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkt c

(208) Belgia ametiasutused kinnitavad seisukohta, mida nad väljendasid oma 21. mai 2015. aasta kirjas (vt põhjendus 198), mille kohaselt Villo lepingus ettenähtud meetmeid tuleks käsitada siseturuga kokkusobivana ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel, võttes arvesse, et:

i) iseteenindusliku jalgrataste pakkumise näol on tegemist selgelt määratletud ühist huvi pakkuva eesmärgiga;

ii) leping on asjakohane ja proportsionaalne instrument, millel on innustav mõju;

iii) konkurentsi kahjustamine ja mõju kaubandusele on piiratud.

4.4. **Huvitatud poolte lisamärkused**

4.4.1. *CCB esitatud täiendavad märkused*

(209) CCB väitel on Villo lepingu rakendamisega seotud JCD kulud algselt deklareeritud kuludest märkimisväärselt väiksemad ning ühtlasi ka väiksemad kuludest, mis Belgia ametiasutused tõid välja selleks, et tõendada ülemäärase hüvitamise puudumist:

i) JCD vähendas kasutatavate jalgrataste arvu 5 000 jalgrattalt 4 500 jalgrattale;

ii) JCD hoidis väidetavalt märkimisväärselt vahendeid kokku seoses Villo lepingu lisalepinguga, millega vähendati paigaldatavate jalgrattaparklate arvu 400-lt 360-le; ning

iii) Villo süsteemis registreeritud sõitude arv vähenes 2015. aastal 150 000 võrra võrreldes 2014. aastaga.

(210) CCB arvutas välja Villo lepingu rakendamisega JCD saadava reklaamitulu, määrates kindlaks reklaamikandjad sõltuvalt nende paigaldamise kuupäevadest ja asukohast ning arvutas seejärel välja JCD käitatavate reklaamikülgede arvu ning kohaldades JCD Brüsseli võrgustiku ametlikke tariife ning sellist tüüpi kandjate jaoks välireklaami valdkonnas üldiselt kohaldatavaid allahindlusi. Nende arvutuste kohaselt on JCD näidanud asjaomaseid reklaamitulusid märkimisväärselt väiksematena.

(211) CCB järeldab selle põhjal, et JCD-le maksti ülemäärast hüvitist ajavahemikul 2009. aasta maist kuni 2017. aasta veebruarini 27,3 miljonit eurot.

(212) Võttes arvesse seda, et puudub kontroll ülemäärase hüvitamise puudumise üle (vt põhjendus 163), leiab CCB, et tuleks rakendada kontrollisüsteemi, mis võimaldab igal aastal kontrollida, kas toimub kontsessionääri ülemäärane hüvitamine ning ülemäärase hüvitamise tuvastamise korral seda korrigeerida. Sellist kontrolli peaks teostama sõltumatu kolmas isik.

(213) CCB leiab lisaks sellele, et ülemäärase hüvitamise puudumise kontroll peaks põhinema mõistlikul kasumil, mille arvutamise aluseks on üldist majandushuvi pakkuva teenuse kulud ning mitte saadud tulu.

4.4.2. *JCD lisamärkused*

(214) Seoses GRP kasutamisega Villo lepingu alusel saadud reklaamitulu suuruse hindamisel (vt põhjendused 162 ja 184) märgib JCD, et tegemist on ühe kriteeriumiga, mida ta ise kasutab reklaamivõrgustike väärtuse kindlaksmääramiseks. Samas märgub JCD, et reklaamikandjate teoreetiline GRP väärtus ei ole piisav selleks, et hinnata lepinguga hõlmatud reklaamikandjate väärtust. JCD määrab iga lepingu alusel paigaldatud reklaamikandjate väärtuse kindlaks lähtuvalt keskmisest tulust reklaamipinna kohta, mida arvutatakse üleriiklikul tasandil ning mille suhtes kohaldatakse korrigeerivat koefitsienti, mille suurus sõltub eri teguritest, nagu reklaamikandjate GRP väärtus, reklaamikandjate paiknemine reklaami avaldajate jaoks strateegiliselt olulistes linnades, aga ka erinev reklaamisurve eri linnades, ühtlasi võetakse arvesse ka konkurentsiolukorda.

(215) Rõhutades GRP piiratud asjakohasust, märgib JCD, et kui võrrelda oma kõige suurema riikliku võrgustiku ja oma Brüsseli kõige suurema võrgustiku GRP väärtuseid ja reklaamikülje hindu, on saadavad lisatulude määrad – vastavalt [10–20] % ja [20–30] % – sarnased Villo lepingu raames kasutatavate reklaamikülgede koefitsiendiga, mille suurus on [20–30] %.

(216) Seoses Villo lepingu rakendamisega seotud kuludega märgib JCD, et CCB esitatud summad ei vasta tõele ning see on tingitud järgmistest asjaoludest:

i) CCB kasutatud meetodi puhul ei võeta mingil määral arvesse taristu väljaehitamisega seotud vajalikke investeeringuid kontsessiooni alguses;

ii) CCB kasutab kulude määra 1 450 eurot ühe jalgratta kohta aastas, see summa oli märgitud JCD pakkumises ning põhineb seega tehtud hinnangutel.

(217) JCD ei nõustu CCB esitatud summadega seoses kohalike maksude hüvitamisega (vt põhjendus 164). JCD väitel tekib erinevus CCB antud hinnanguliste summade ja tegelike summade vahel järgmistel põhjustel:

i) valede tariifide kasutamine: erinevalt CCB arvutustest kohaldavad vaid mõned kommuunid reklaamikandjatelt võetavat maksu, mille suurus on suurem kui 75 eurot kuvatava pinna ruutmeetri kohta aastas;

ii) mehhanismi seostamine asjasse mittepuutuvate kommuunidega: Tundub, et CCB seostab hüvitamise mehhanismi Etterbeeki, Schaerbeeki ja Saint-Josse kommuunidega, kuigi nende kommuunidega sõlmitud kahepoolsed lepingud vastavat sätet ei hõlma;

iii) mehhanismi automaatne kohaldamine: tegelikkuses ei saa JCD hüvitamismehhanismiga seotud summasid enne vastava arve esitamist kommuunidele. Seega võib reklaamikandjate paigaldamise ja kasutamise alguse ning hüvitamismehhanismiga seotud sätete kohaldamisega seotud summade laekumise vahele jääda teatav ajavahemik.

(218) Reklaamitulude puhul alahindab CCB JCD kohaldatud allahindlusi: allahindluse määr läheneb [60–70] %le ja ei ole 40 %. Kohaldades õiget allahindluse määra, muutuvad reklaamitulud oluliselt, ligi poole võrra väiksemaks CCB antud hinnangust.

(219) JCD ei nõustu samuti CCB esitatud summadega seoses reklaamikandjate tasuta kasutamisega (vt põhjendus 165). JCD väitel ei arvesta CCB asjaolu, et reklaamikandjate käitamine Villo kontsessiooni raames on lahutamatult seotud jalgrattarendi avaliku teenuse osutamisega. Reklaamituludest rahastatakse avalikku teenust.

(220) JCD leiab, et reklaamikandjate käitamist on arvesse võetud Villo kontsessiooni rahastamises, kuna ettevõtja kasutab Villo reklaamikandjaid vastutasuna suurtele kuludele, mis tekivad jalgrattarendi avaliku teenuse osutamisel.

4.5. **Belgia lisamärkused**

(221) Seoses Villo lepingu kehtivusega (vt põhjendus 161) märgivad Belgia ametiasutused samuti, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2005. aasta otsus, mida kohaldati Villo lepingu sõlmimise ajal, ei hõlmanud ühtegi kontsessiooni kestusega seotud sätet (vt põhjendus 181). Lisaks sellele märgivad Belgia ametiasutused, et Villo kontsessiooni kestuse pikendamine oli põhjendatud järgmise kolme põhjusega:

i) lepinguosaliste tahtest sõltumatud asjaolud, mis tingisid hilinemise lepingu ellurakendamisel;

ii) soov ühitada Villo lepingu kaks etappi; lepingu kahe etapi kestus oli esialgse kava kohaselt viisteist aastat, kuigi need etapid käivitati eri ajal. See asjaolu tõi väidetavalt tegelikult kaasa erinevad lõpptähtajad 1. ja 2. etapi jaoks (nagu on märgitud lisalepingu preambulis); ning

iii) JCD käitatavate reklaamikandjate arvu vähenemine, mis tulenes Villo lepingu lisalepingust.

4.6. **Villo lepingu teine lisaleping**

(222) Villo lepingu lisalepingu allkirjastasid pealinna Brüsseli piirkonna valitsus ja JCD 29. märtsil 2018. Selle lepingu sõlmimise eesmärk oli võimaldada ülemäärase hüvitamise puudumise täpsemat ja süstemaatilist kontrollimist.

(223) Lisalepingus on sätestatud, et JCD eraldi peetava analüütilise raamatupidamise andmed edastatakse piirkonnale. Neist andmetest ilmneb Villo kontsessioonist saadav tulu, seejuures eristatakse tulusid, mis tulenevad kasutajate makstud tasudest, reklaamituludest, piirkondlikest tasudest vabastamisest ja kohalike maksude suurenemise hüvitamisest, samuti kontsessiooniga seotud kulud, mille puhul eristatakse tegevuskulusid, halduskulusid ja Villo teenusega seotud investeeringute amortisatsiooni.

(224) Lisalepingus on sätestatud, et JCD majandusaruandeid kontrolliv audiitor (edaspidi „audiitor“) kontrollib, et JCD rakendatav eraldi peetav raamatupidamisarvestus vastab üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevale 2012. aasta otsusele. Igal aastal, pärast seda, kui audiitor on kontrollinud raamatupidamisaruandeid, edastatakse need revidendile.

(225) Revident kontrollib igal aastal, et Villo kontsessiooni täitmise aasta ärikasumi (EBIT) ja aasta kumuleeruvate kulude (alates 2009. aastast) suhe ei oleks suurem kui [10–20] % ([61]). Selle piirmäära ületamisel tuleb selle ületamise ulatuses JCD suhtes kohaldatav piirkondlikust maksust vabastamise summa, millele on lisatud summa, mis tuleneb kohalike maksudega seotud meetmetest, maksta eelmise aasta eest tagasiulatuvalt täies ulatuses või osaliselt tagasi.

(226) Lisalepingus on samuti sätestatud, et audiitor kontrollib ülemäärase hüvitamise puudumist ajavahemikul 2009–2017 selle meetodi kohaselt ning koostab halduskomiteele esitatava kokkuvõtliku aruande. Aruanne tuleb koostada võimalikult kiiresti pärast selle lisalepingu allkirjastamist.

4.7. **Enne teise lisalepingu sõlmimist võetud meetmete hindamine**

(227) Antavas hinnangus eristab komisjon lisalepingule eelnevat perioodi (vt põhjendus 222) ja lisalepingule järgnevat perioodi.

4.7.1. *Riigiabi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses*

(228) Kriteeriume, mis võimaldavad kindlaks teha riigiabi olemasolu, on kirjeldatud põhjendustes 70–71. Põhjendustes 229–249 kontrollitakse, kas need kriteeriumid on täidetud järgmiste meetmete puhul: vabastus avaliku ruumi hõivamise puhul kohaldatavatest maksudest, kohalike maksude suurenemise hüvitamine ja piirkondlike maksude läbivaatamist hõlmav säte (vt põhjendus 22).

([61]) Vastab standardsele suhtarvule [10–20] % tulust.

4.7.1.1. Abi riigiga seostatavus ja riigi ressursid

(229) Kriteeriume, mis võimaldavad kindlaks teha riigiga seostatavuse ja riigi ressursside kasutamise, on kirjeldatud põhjendustes 72 ja 73.

Riigiga seostatavus

(230) Ei ole vaidlustatud asjaolu, et Villo kontsessiooni andis pealinna Brüsseli piirkond ning et piirkond on võtnud pärast kontsessiooni andmist lisameetmeid (vt põhjendused 19–22). Seega on vaidlustatud meetmed riigiga seostatavad.

Riigi ressursid

(231) Vaidlustatud meetmetest tuleneva pealinna Brüsseli piirkonna ja sellesse piirkonda kuuluvate kommuunide tulu vähenemise näol on tegemist avaliku sektori saamata jäänud tuluga ja seega JCD-le antud riigi ressurssidega.

(232) Asjaomased riigi ressursid on i) saamata jäänud tulu seoses vabastusega pealinna Brüsseli piirkonna avaliku ruumi hõivamise tasust (mis on seotud 8 m^2 suuruste reklaamikandjatega), mille suurus ulatub kuni [50 000–150 000] euroni aastas; ii) piirkondlike maksude võimaliku suurenemise hüvitamisest tulenev saamata jäänud tulu, mille suurus võrdub selle suurenemise summaga; ja iii) kohalike maksude võimaliku suurenemise hüvitamisest tulenev saamata jäänud tulu, mille suurus võrdub selle suurenemise summaga ja mis ulatub kuni [250 000–350 000] euroni aastas (vt põhjendus 22).

(233) Villo jalgrattarendisüsteemi rahastatakse reklaamikandjate haldamisest ja käitamisest saadavast tulust lisaks klientide maksetele. Reklaamitulude ja kontsessiooni kasutajate makstavate tasude näol on tegemist täies ulatuses eraõiguslike ressurssidega ning neid ei saa käsitada riigi ressurssidena.

(234) Komisjon leiab, et JCD saadud reklaamitulu näol ei ole ilmselgelt tegemist riigi ressurssidega, kuna reklaamitulud tulenevad JCD ja tema klientide vahelistest eraõiguslikest lepingutest, millesse riik ei sekku mitte mingil määral.

(235) Lisaks sellele ei saa järeldada, et pealinna Brüsseli piirkond loobub riigi ressurssidest üksnes seetõttu, et ta ei tegele ise teatava majandustegevusega. Selline lähenemine riigi ressurssidele oleks äärmiselt suure ulatusega ning ei võimaldaks riigil lubada tegeleda ühegi tegevusalaga, veendumata eelnevalt, et ta ei saa vastava tegevusega ise tegeleda.

4.7.1.2. Majandusliku eelise olemasolu

(236) Kriteeriume, mis võimaldavad kindlaks teha valikulise majanduseelise olemasolu, on kirjeldatud põhjendustes 82 ja 83.

(237) Vaadeldaval juhul võimaldavad piirkondlikest maksudest vabastamine ja kohalike maksude suurenemise hüvitamine JCD-l mitte kanda kulusid, mida ta peaks tavapäraselt oma ressurssidest kandma, ning seega antakse nende meetmete abil talle eelis.

(238) Belgia ametiasutused leiavad samas, et lisameetmeid tuleb käsitada avaliku teenindamise eest antava hüvitisena, mis on kaetud Altmarki kohtupraktikaga.

(239) Altmarki kohtuotsuses täpsustas Euroopa Kohus, et riigi ressurssidest makstava hüvitise näol, mida antakse üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise eest, ei ole tegemist eelisega, kui samaaegselt on täidetud neli tingimust: ([62])

i) abi saav ettevõtja peab olema reaalselt vastutav avaliku teenindamise kohustuse täitmise eest ja see kohustus peab olema täpselt määratletud;

ii) parameetrid, mille alusel hüvitis arvutatakse, peavad olema eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud;

([62]) Euroopa Kohtu otsus C–280/00, Altmark Trans et Regierungspräsidium Magdeburg, ECLI:EU:C:2003:415, punktid 87–95.

iii) hüvitis ei tohi olla suurem, kui on vajalik avaliku teenindamise kohustuse täitmisest tulenevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, võttes arvesse selle kohustuse täitmisega seotud tulu ja mõistlikku kasumit; ning

iv) kui avaliku teenindamise kohustust täitvat ettevõtjat ei valitud avalikus hankemenetluses, mis võimaldab välja valida kandidaadi, kes suudab üldsusele asjassepuutuvaid teenuseid osutada kõige odavamalt, peab sobiva hüvitise tase olema kindlaks määratud selliste kulude analüüsi alusel, mida keskmise suurusega, hästi korraldatud juhtimisega ja nõuetekohase varustusega ettevõtja oleks nende kohustuste täitmisel kandnud.

(240) Seoses teise Altmarki kriteeriumiga märgib komisjon, et lisameetmete puhul, mis nähti lepingus ette alles pärast hankemenetluse lõppemist, ja eeskätt meetme puhul, mis on seotud kohalike maksude suurenemise hüvitamisega, ei olnud nende finantsmõju pealinna Brüsseli piirkonna jaoks meetmete võtmise hetkel teada, kuna see sõltub täielikult kohalike maksude muutumisest tulevikus. Kuivõrd selle meetme maksimaalne finantsmõju ei ole piiratud, ei saa komisjon seda käsitada täielikult läbipaistvana.

(241) Kolmanda Altmarki kriteeriumi puhul ei ole analüüsitavate lisameetmete puhul eelnevalt kontrollitud, et JCD-le kontsessiooni täitmise kestel antud hüvitis ei ületa summat, mis on vajalik, et katta täielikult või osaliselt avaliku teenuse ülesannete täitmisest tulenevad kulud, võttes arvesse nii sellega seotud väljaminekuid kui ka mõistlikku kasumit ülesannete täitmise eest.

(242) Seoses neljanda Altmarki kriteeriumiga on komisjon seisukohal, et lisades teatavaid meetmeid pärast hankemenetluse lõppu, ei saa olla kindel selles, et selle hankemenetluse eesmärki Altmarki kohtuotsuse tähenduses, nimelt valida välja ettevõtja, kes on suuteline osutama teenust väikseima kuluga omavalitsuse jaoks, võib lugeda täidetuks. Juhul kui kõik hüvitismeetmed ei ole hõlmatud kõnealusesse hankemenetlusse, ei saa olla kindel selles, et selline hankemenetlus võimaldab välja valida ettevõtja, kes pakub üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamist kõige väiksema kuluga ning seda isegi siis, kui hankemenetlus ise on läbipaistev.

(243) Põhjendustes 240–242 esitatud põhjustel leiab komisjon, et vaadeldaval juhul ei ole Altmarki kohtuotsuses esitatud kriteeriumid täidetud ning seoses sellega antakse pärast hankemenetluse lõppu JCD-le võimaldatud täiendavate riigi ressursside abil ettevõttele majanduseelis.

(244) Seoses selle eelise suurusega leidsid Belgia ametiasutused esmalt, et kohalike maksude hüvitamisega seotud summa saab olla maksimaalselt [50 000–100 000] eurot aastas. Samas võeti selle arvutuse puhul arvesse asjaolu, et kommuunid kohaldavad avaliku sektori asutuste suhtes üldiselt madalamaid tariife kui ärilettevõtete suhtes, kes peavad maksma kõrgemat standardtariifi. Belgia ametiasutused käsitavad eelisena üksnes avaliku sektorite asutuste suhtes kohaldatava üldise madalama tariifi ja JCD suhtes Villo kontsessiooni raames tegelikult kohaldatud tariifi erinevust. Komisjon leiab seevastu, et JCD-le tegelikult antud eelis vastab erinevusele standardtariifi ja JCD suhtes kohaldatud tariifi vahel. Belgia ametiasutuste esialgsete arvutuste kohaselt võib sellise eelise suurus ulatuda kuni [250 000–350 000] euroni aastas ([63]).

(245) JCD saadud eelise suurus kokku oli seega kuni [400 000–500 000] eurot aastas ([50 000–150 000] eurot pealinna Brüsseli piirkonna avaliku ruumi hõivamise tasust vabastamise eest ja [250 000–350 000] eurot, mis vastab kohalike maksude läbivaatamise sätte kohaldamisele, vt põhjendus 22).

4.7.1.3. Valikulisus

(246) Valikulisuse hindamist võimaldavad kriteeriumid on esitatud põhjenduses 97.

([63]) Vt menetluse algatamise otsuse põhjendus 82.

(247) Võttes arvesse asjaolu, et vaidlustatud meetmete näol on tegemist individuaalsete abimeetmetega, võimaldab majanduseelise määratlus (vt põhjendused 236–245) eeldada nende meetmete valikulisust ([64]). Kuivõrd vastupidist ei ole tõendatud, kehtib vaadeldaval juhul see eeldus ja sellest piisab, et kuulutada meetmed valikulisteks.

4.7.1.4. Konkurentsi kahjustamine ja mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele

(248) Samadel põhjustel, millele on osutatud põhjendustes 103–121, võivad Villo kontsessiooni raames JCD kasuks võetud lisameetmed avaldada mõju, mis võib kahjustada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust.

4.7.1.5. Järeldus abi olemasolu kohta

(249) Eelnevaid kaalutlusi silmas pidades leiab komisjon, et lisameetmete puhul, mis on seotud Villo avaliku teenuse kontsessiooni täitmisega pealinna Brüsseli piirkonnas, millega tegeleb JCD, on riigiabiga seotud kumulatiivsed kriteeriumid täidetud ja need meetmed moodustavad seega riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

4.7.2. *Abi õiguspärasus*

(250) Komisjon märgib, et kaebuse selle osaga hõlmatud lisameetmetest, mille näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, ei teatatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt.

(251) Belgia ametiasutused leiavad samas, et juhul kui need meetmed on käsitatavad riigiabina, on tegemist avaliku teenuse osutamise hüvitamisega, mis on siseturuga kokkusobiv vastavalt vaadeldavate asjaolude toimumise ajal kohaldatud üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevale otsusele (meetmete võtmise ajal oli kehtiv õigusakt üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2005. aasta otsus, mis asendati üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsusega). Mõlemas otsuses on sätestatud vabastus teatamise kohustusest meetmete puhul, mis vastavad siseturuga kokkusobivuse tingimustele ([65]).

(252) Selleks et meetmeid saaks käsitada siseturuga kokkusobivatena, piisab sellest, kui need vastavad tingimustele, mis on sätestatud sellel ajajärgul kohaldatavas üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevas 2005. aasta otsuses. Allpool analüüsitakse kokkusobivust üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsusega.

4.7.3. *Abi kokkusobivus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse alusel*

4.7.3.1. Kohaldamisala

(253) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevat 2005. aasta otsust kohaldatakse üksnes selliste teenuste suhtes, mida saab käsitada üldist majandushuvi pakkuvate teenustena. Kohtupraktikast tuleneb, et kuna selles küsimuses puuduvad liidu tasemel kohaldatavad sektoripõhised eeskirjad, on liikmesriikidel laialdane kaalutlusõigus üldist majandushuvi pakkuvate teenuste määratlemisel ning komisjoni ülesanne on jälgida, et ei oleks tehtud ilmset hindamisviga.

(254) Vaadeldaval juhul leiab komisjon, et tegemist ei ole ilmse veaga sedavõrd, kuivõrd teenus vastab elanikkonna vajadustele ning elanikkond ei oleks samadel tingimustel rahul ilma riigi sekkumiseta (näiteks ei ole süsteemi kasutajate makstavad tasud piisavad selleks, et katta teenusega seotud kulud). Samuti on asjakohane märkida, et Cour Constitutionnelle belge (Belgia konstitutsioonikohus), kelle poole selles küsimuses pöörduti, kinnitas, et Villo automaatse rattarendisüsteemi näol on tegemist avaliku teenusega ([66]).

([64]) Euroopa Kohtu otsus, 4. juuni 2005, komisjon *vs.* MOL, C–15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, punkt 60. Euroopa Kohtu otsus, 30. juuni 2006, Belgia Kuningriik *vs.* komisjon, C–270/15, ECLI:EU:C:2016:489, punkt 49. Üldkohtu otsus, 13. detsember 2017, Kreeka Vabariik *vs.* komisjon, T–314/15, ECLI:EU:T:2017:903, punkt 79.

([65]) Vt üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse artikkel 3 ja üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlev 2012. aasta otsus.

([66]) Vt Belgia konstitutsioonikohtu 31. mai 2012. aasta kohtuotsus (neljas koda), 68/2012.

(255) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse artikli 2 lõike 1 punkti a kohaselt kohaldatakse seda riigiabile, mis kujutab endast avalike teenuste hüvitamist summas, mis ei ületa 30 miljonit eurot aastas, mida makstakse ettevõtetele, kelle keskmine aastakäive enne maksustamist (kõigi tegevusalade kohta kokku) oli kahel üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisele eelnenud majandusaastal alla 100 miljoni euro.

(256) JCD-le antava abi kogusumma, mis hõlmab vabastust avaliku ruumi hõivamise eest võetavast tasust ja kohalike maksude hüvitamist, on väga olulisel määral väiksem 30 miljoni euro aastas suurusest piirmäärast, olles Belgia ametiasutuste hinnangu kohaselt maksimaalselt [400 000–500 000] eurot aastas (vt põhjendus 245). Lisaks sellele on ettevõtja aastane käibemaht aastatel 2006–2007 märkimisväärselt väiksem kui 100 miljonit eurot. Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevat 2005. aasta otsust kohaldatakse seega sellel alusel.

4.7.3.2. Nõuete täitmine

(257) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse artiklis 4 on sätestatud, et „*üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamine [tuleb] teha ettevõtjale ülesandeks ühe või mitme ametliku dokumendiga, mille vormi võib määrata iga liikmesriik ise. Selles aktis või nendes aktides täpsustatakse eelkõige: […] ülemääraste hüvitiste maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord*“.

(258) Võimaliku ülemäärase hüvitise tagasimaksmise ja sellise hüvitise vältimise korra selge ja konkreetne kirjeldus lisati JCD ülesande andmisele alles 29. märtsil 2018, kui võeti vastu Villo lepingu teine lisaleping (vt põhjendused 222–226). Sellega seoses leiab komisjon, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse seda nõuet ei ole täidetud ning vaadeldav abi ei ole siseturuga kokkusobiv üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuse alusel.

4.7.4. *Abi kokkusobivus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse alusel*

4.7.4.1. Kohaldamisala

(259) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artikli 10 punktis b on sätestatud, et „*enne käesoleva otsuse jõustumist antud abi, mis ei olnud kooskõlas otsusega 2005/842/EÜ ega olnud siseturuga kokkusobiv ja teavitamiskohustusest vaba, kuid täidab käesolevas otsuses sätestatud tingimusi, on siseturuga kokkusobiv ja eelneva teavitamise kohustusest vaba*“. Eelnevat silmas pidades leiab komisjon, et abi tuleb analüüsida üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse alusel.

(260) Nagu on selgitatud põhjendustes 253 ja 254, leiab komisjon, et üldist majandushuvi pakkuva teenuse määratlemisel ei ole tehtud ilmset viga. Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artikli 2 lõike 1 punkti a kohaselt kohaldatakse seda riigiabile, mis kujutab endast avalike teenuste hüvitamist summas, mis ei ületa 15 miljonit eurot aastas. JCD-le antava abi kogusumma on Belgia ametiasutuste hinnangul sellest piirväärtusest väga olulisel määral väiksem (vt põhjendus 245). Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevat 2012. aasta otsust kohaldatakse seega sellel alusel.

4.7.4.2. Nõuete täitmine

(261) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artiklis 4 (nagu ka üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2005. aasta otsuses) on sätestatud, et „*üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamine [tuleb] teha ettevõtjale ülesandeks ühe või mitme ametliku dokumendiga, mille vormi võib määrata iga liikmesriik ise. Selles aktis või nendes aktides täpsustatakse eelkõige: […] ülemääraste hüvitiste maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord*“.

(262) Nagu on selgitatud põhjenduses 258, leiab komisjon, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse seda nõuet ei ole täidetud ning vaadeldav abi ei ole siseturuga kokkusobiv üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse alusel.

4.7.5. *Abi kokkusobivus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku alusel*

4.7.5.1. Kohaldamisala

(263) Komisjoni teatise Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes ([67]) (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistik“) punktis 7 on sätestatud: „*Käesolevas teatises sätestatud põhimõtteid kohaldatakse seetõttu avaliku teenuse osutamise hüvitise suhtes üksnes juhul, kui see kujutab endast riigiabi, mis ei ole hõlmatud [üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta] otsusega*“. Eelnevat silmas pidades leiab komisjon, et abi tuleb analüüsida üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku alusel.

(264) 2012. aasta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste raamistiku punktis 69 on sätestatud: „*Komisjon kohaldab käesolevas teatises sätestatud põhimõtteid ebaseadusliku abi suhtes, mille kohta ta teeb otsuse pärast 31. jaanuari 2012 isegi juhul, kui abi on antud enne nimetatud kuupäeva*“. Seega on üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistik kohaldatav alates Villo lepingu sõlmimisest.

4.7.5.2. Nõuete täitmine

(265) Komisjon kontrollib abi vastavust üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku 2. osas esitatud tingimustele, pidades silmas asjaolu, et raamistiku punktis 61 on sätestatud, et „*punktides 14, 19, 20, 24, 39, 51–59 ja punkti 60 lõikes a sätestatud põhimõtteid ei kohaldata abi suhtes, mis vastab [üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta] otsuse artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimustele*“. Nagu eespool on näidatud (vt põhjendus 260), vastab vaadeldav abi neile tingimustele.

Tegelik üldist majandushuvi pakkuv teenus

(266) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku punktis 12 on sätestatud: „*Abi tuleb anda tegeliku ja õigesti määratletud üldist majandushuvi pakkuva teenuse eest, nagu viidatakse aluslepingu artikli 106 lõikes 2*“. Komisjon leiab, et Villo lepingu täitmine vastab tegelikule üldist majandushuvi pakkuvale teenusele (vt põhjendused 253–254).

Vajadus ülesande andmise akti järele, milles määratletakse avaliku teenindamise kohustused ja hüvitise arvutamise meetodid

(267) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku punktis 15 on sätestatud, et „*üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine tuleb anda ettevõtjale ülesandeks ühe või mitme aktiga, mille vormi määrab kindlaks liikmesriik*“. Punkti 16 kohaselt tuleb selles aktis täpsustada eelkõige avalike teenuste osutamise kohustuse täpne laad ja kestus; asjaomane ettevõtja, kellel on need kohustused, ja vajaduse korral territoorium; ettevõtjale antavate ainu- või eriõiguste laad; hüvitusmehhanismi kirjeldus ning hüvitise arvutamise, järelevalve ja läbivaatamise parameetrid; ülemääraste hüvitiste maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord.

(268) Villo kontsessiooni määratlesid avaliku teenuse osutamise kontsessioonina Belgia ametiasutused Villo lepingus. Lisaks sellele võttis piirkonna parlament 25. novembril 2010 vastu korralduse, mis reguleerib Villo avaliku teenuse osutamist.

(269) Villo lepingus on avalik teenus määratletud kui „*automatiseeritud jalgrattarendisüsteemi kättesaadavaks tegemine kogu pealinna Brüsseli territooriumil kontsessiooni võtja kulul ja vastutusel, valitsuse korraldusel ning valitsuse kindlaksmääratud minimaalsetel tingimustel*“. Korralduses on sätestatud avaliku teenuse osutamise tingimused, mille täitmise kohustus on kontsessiooni saajast ettevõtjal. Selles aktis on kirjeldatud teenuse laadi, geograafilist ulatust ja toimimist. Samuti on kirjeldatud kasutajate suhtes kohaldatavat tariifide süsteemi.

(270) **Ülesande andmise kestus:** kontsessiooni kestuseks oli määratud 15 aastat ning seda pikendati kahe aasta ja 4 kuu võrra (vt põhjendus 161) kontsessiooni 9. juuni 2011. aasta lisalepinguga. Selline kestus oli põhjendatud vajalike investeeringute suurusega. Seda kinnitab eeskätt asjaolu, et JCD kandis olulist majanduskahjumit ning hakkas teenima kasumit alles alates 2016. aastast (vt tabel 1).

([67]) ELT C 8, 11.1.2012, lk 4.

(271) **Hüvitise parameetrid:** vaadeldavate abimeetmetega (lisameetmetega) seotud hüvitise parameetrid on Villo lepingus selgelt kirjeldatud.

(272) **Ülemäärase hüvitamise puudumise kontroll:** ülemäärase hüvitamise puudumise kontroll on abi kokkusobivuse tingimus nii üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse (vt artikli 4 punkt e) kui ka üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku (vt artikli 16 punkt e) puhul. Komisjon järeldas põhjenduses 262, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artikli 4 punkti e nõuded ei ole vaadeldaval juhul täidetud. Samas ilmneb audiitori, auditeerimisettevõtte KPMG kontrolliaruandest, et ajavahemikul 2009–2017 tegelikku ülemäärast hüvitamist ei esinenud (vt tabel 1).

Tabel 1

Ülemäärase hüvitamise puudumise kontroll

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total
Tulu reklaamikandjatelt 2 m^2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tulu porilaudade kasutamisest	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tulu reklaamikandjatelt 8 m^2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tulu kasutajatelt	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tulu maksude tasaarvelduselt 2 m^2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tulu maksude tasaarvelduselt 8 m^2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tulu kokku (A)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Piirkondlikud maksud	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tulu hindade läbivaatamiselt	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Avaliku teenuse hüvitis kokku (B)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Reklaami paigaldamise maksud	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Otsesed käitamiskulud	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Halduskulud	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Amortisatsioon	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Kulud kokku (C)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Käitamise tulem (D) = (A) + (B) – (C)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tasuvus (E) = (D) / (C)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

(273) CCB esitas mitu märkust ülemäärase hüvitamise puudumise kontrolli kohta.

(274) CCB leiab ühelt poolt, et reklaamikandjate paigaldamise ja käitamisega seotud kulusid ei saa võtta arvesse JCD-le antud hüvitise suuruse arvutamisel (vt põhjendus 162). Lisaks sellele leiab CCB, et avaliku ruumi tasuta kasutamise (mida ettevõtja nimetab vabastuseks kommuuni avaliku ruumi hõivamise tasust) väärtust tuleb hinnata lähtuvalt reklaamikandjate väärtusest (vt põhjendus 165).

(275) Komisjon on seisukohal, et ülemäärase hüvitamise kontrollimisel tuleb reklaamikandjaid arvesse võtta. Selleks võtab komisjon arvesse nende reklaamikandjatega seotud tegelikke tulusid ja kulusid. Vaadeldaval juhul ei ole vajadust osutada reklaamikülgede väärtuse hindamisele, kuna see väärtus sõltub nende reklaamikandjatega seotud tuludest ja kuludest (vt eelnev tabel 1). Kui reklaamikandjatel on kasutusväärtus, mis on suurem, kui on vajalik Villo kontsessiooni täitmisega seotud kulude katmiseks, peab selline tasakaalu puudumine avalduma ülemäärases hüvitamises.

(276) CCB ei nõustu abisummaga, mis tuleneb kohalikest maksudest vabastamisest (vt põhjendus 164). JCD toob välja mitu viga CCB arvutustes (vt põhjendus 217). Samas märgib komisjon, et isegi kui eeldada, et abisumma on 650 000 eurot aastas, nagu väidab CCB, oli avalik teenus ajavahemikul 2009–2017 üldises kahjumis.

(277) Seoses CCB süüdistusega, et JCD kantud kulud Villo lepingu täitmisel on selgelt madalamad esialgu deklareeritud kuludest (vt põhjendus 209), piisab, kui märkida, et ülemäärase hüvitamise puudumise kontroll põhineb JCD kantud tegelikel kuludel ja mitte prognoosidel või hinnangutel.

(278) Kokkuvõttes leiab komisjon, et JCD-le ei makstud ülemäärast hüvitist Villo üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisel ajavahemikul 2009–2017.

(279) Komisjon leiab, et ülemäärase hüvitamise puudumise kontrollimehhanism on reaalselt vajalik selleks, et kuulutada abi siseturuga kokkusobivaks üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse alusel, kuna riik vastutab ülemäärase hüvitamise puudumise eest, ning samuti selleks, et kuulutada abi siseturuga kokkusobivaks üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku alusel; see hõlmab meetme raames võetud teatatud meetmeid, mille puhul otsustab komisjon selle kontrollimehhanismi alusel, et ülemäärane hüvitamine tulevikus ei ole võimalik ning komisjon ei teosta tagantjärele kontrollimist. Kui komisjon hindab tagantjärele ülemäärase hüvitamise puudumist, ei ole selle vormilise kriteeriumi järele, mille eesmärk on hoida ära võimalik ülemäärane hüvitamine, enam vajadust. Juhul kui komisjon teeb tagantjärele kontrolli, tuleb mis tahes ülemäärane hüvitis tagasi maksta, sõltumata sellest, kas kontrollimeetmeid rakendati või mitte ning vastupidi, ülemäärase hüvitamise puudumisest piisab selleks, et rahuldada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsusega kokkusobivuse kriteeriume selles valdkonnas.

(280) Sellistel juhtudel leiab komisjon, et kui liikmesriik ei ole minevikus rakendanud täielikku kontrolli, kuid ülemäärast hüvitamist tegelikult ei esinenud, on see väiksema tähtsusega, kuna see tingimus (ülemäärase hüvitamise puudumine) on täidetud. Tuleb märkida, et neil juhtudel, kui komisjon on teinud negatiivse otsuse ja andnud korralduse avaliku teenuse osutamise eest makstava hüvitise tagasimaksmiseks (eeldusel, et avaliku teenuse määratlemisel ei ole tehtud ilmset viga). on selline tagasimaksmine hõlmanud üksnes ülemäärase hüvitamisega seotud olukordi ning komisjoni arvutatud summat, sõltumata liikmesriigi rakendatud kontrollimeetmete kvaliteedist ([68]). Kõikidel juhtudel on liikmesriigi tehtav ülemäärase hüvitamise kontroll puudunud või olnud ebatäielik (see on tinginud ka ülemäärase hüvitamise). Sellises olukorras oleks teine võimalus olnud nõuda sõltumatult tegeliku ülemäärase hüvitamise summast sisse kõik avalikku teenust osutavale ettevõtjale selle teenuse osutamisega seoses makstud hüvitised, vaatamata sellele, et ettevõtja osutas avalikku teenust, kuivõrd puudus rahuldav kontrollimehhanism.

(281) Selline lähenemine võib äärmuslikul juhul viia selleni, et sisse nõutakse kõik ettevõtjale avaliku teenuse osutamise eest makstavad hüvitised, vaatamata sellele, et tegelikku ülemäärast hüvitamist ei esinenud. Komisjon leiab, et selline lähenemine oleks vastuolus ELi toimimise lepingus sätestatud põhimõtetega, mis on seotud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste olulise rolliga Euroopa Liidus, eeskätt oleks see vastuolus ELi toimimise lepingu artikliga 14, milles on sätestatud, et liit peab jälgima, et üldist majandushuvi pakkuvad teenused toimiksid põhimõtete ja tingimuste alusel, mis võimaldavad neil täita oma ülesandeid.

(282) Seega leiab komisjon, et ülemäärase hüvitamise puudumise kontrolliga seotud tingimust võib vaadeldaval juhul lugeda täidetuks.

Vastavus komisjoni direktiivile 2006/111/EÜ ([69])

(283) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku punktis 18 on sätestatud, et „*[a]bi loetakse siseturuga kokkusobivaks aluslepingu artikli 106 lõike 2 alusel üksnes juhul, kui ettevõtja järgib direktiivi 2006/111/EÜ nõudeid, kui see on asjakohane*“.

(284) Seoses raamatupidamisarvestuse eraldamisega oli teatud kahtlusi JCD analüütilise raamatupidamisarvestusega, eeskätt sellega, kuidas üleriigilisel tasandil läbi räägitud lepingute alusel teenitud vahendeid kasutati Villo kontsessiooni osaks olnud reklaamikandjate jaoks (vt põhjendus 184). Pärast Villo lepingu teise lisalepingu sõlmimist (vt punkt 4.6) kontrollis audiitor JCD kasutatavat eraldi raamatupidamisarvestust igal aastal. Selline kontrollimine hõlmas ka kogu eelnevat perioodi (2009–2017) ning Belgia ametiasutuste ja JCD antud selgituste alusel (vt põhjendused 196. 214 ja 215) leiab komisjon, et analüütilise raamatupidamisarvestuse süsteem vastab direktiivi 2006/111/EÜ nõuetele ning ülemäärase hüvitamise puudumise kontrollimine (vt eelnev tabel 1) toimub asjaomase raamatupidamisarvestuse eraldamise teel.

Ülemäärase hüvitamise puudumine

(285) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku punktis 49 on sätestatud, et „*[l]iikmesriigid peavad tagama […] selle, et ettevõtjad ei saaks hüvitist rohkem käesolevas jaotises sätestatud nõudmiste kohaselt määratud summast*“.

([68]) Vt sellega seoses eeskätt 25. jaanuari 2012. aasta otsus juhtumis SA.14588 ning 10. juuli 2018. aasta otsus juhtumis SA. 37977.

([69]) Komisjoni 16. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/111/EÜ liikmesriikide ja riigi osalusega äriühingute vaheliste finantssuhete läbipaistvuse ning teatavate ettevõtjate finantsläbipaistvuse kohta (ELT L 318, 17.11.2006, lk 17).

(286) Nagu on selgitatud põhjenduses 272, ei toimunud varasemal perioodil JCD ülemäärast hüvitamist.

Järeldus

(287) Eelnevalt esitatud asjaolude alusel järeldab komisjon, et Villo lepingu alusel JCD suhtes kohaldatud abimeetmed on siseturuga kokkusobivad üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku alusel Villo kontsessiooni selle perioodi kestel, mis eelneb teise lisalepingu sõlmimisele, st alates 5. detsembrist 2008 kuni 29. märtsini 2018.

4.8. **Pärast teise lisalepingu sõlmimist võetud meetmete hindamine**

4.8.1. *Riigiabi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses*

(288) Võttes arvesse, et teise lisalepinguga ei muudetud JCD suhtes Villo lepingu alusel kohaldatud meetmeid, ei näe komisjon vajadust muuta riigiabi olemasolu kohta antud hinnangut (vt põhjendused 229–249).

4.8.2. *Abi kokkusobivus üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse alusel*

(289) Teises lisalepingus on ülesande andmises tuvastatud puudused parandatud (vt põhjendus 262), lepingusse on lisatud selge ja ühemõtteline kirjeldus võimaliku ülemäärase hüvitise tagasimaksmiseks ja sellise hüvitise vältimiseks.

(290) Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse artiklis 6 on sätestatud, et *„[l]iikmesriigid tagavad, et […] ettevõtjale ei maksta hüvitist rohkem, kui on kindlaks määratud kooskõlas artikliga 5 [hüvitise suurus ei ületa üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise kohustuse täitmiseks vajalikke netokulusid koos mõistliku kasumiga]. Nad esitavad komisjoni nõudmise korral tõendavaid dokumente. Nad korraldavad korrapäraseid kontrollimisi või tagavad nende korraldamise vähemalt iga kolme aasta tagant ülesande andmise akti kehtivusajal ja selle kehtivuse lõppemise järel*“.

(291) Artiklis 6 on samuti sätestatud, et *„[k]ui ettevõtjale on makstud hüvitist rohkem, kui on kindlaks määratud kooskõlas artikliga 5, nõuavad liikmesriigid asjaomaselt ettevõtjalt kogu ülemäärase hüvitise tagasi*“.

(292) Teises lisalepingus on sätestatud, et revident kontrollib igal aastal, et hüvitise summa ei ületaks summat, mis on vajalik avaliku teenuse osutamiseks koos mõistliku kasumiga. Selle summa ületamisel peab JCD üle piirväärtuse ulatuva summa tagasiulatuvalt tagasi maksma (vt põhjendus 225).

(293) Põhjendustes 289–292 esitatud põhjustel järeldab komisjon, et Villo lepingu alusel JCD suhtes kohaldatud abimeetmed on siseturuga kokkusobivad üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse alusel alates teise lisalepingu sõlmimisest.

(294) Tuleb märkida, et selline kontrollimine põhineb kuludega seotud kasumi võrdlemisel võrdlusmarginaaliga [10–20] %, mis vastab [10–20] % suurusele tuludelt saadavale standardmarginaalile, mida peetakse mõistlikuks lähtuvalt CCB ja JCD-ga peetud kirjavahetusest ([70]). Kuludega seotud kasumimarginaali eelistatakse tuludega seotud marginaalile, võttes arvesse CCB kommentaari (vt põhjendus 213).

5. **1984. AASTA LEPINGUGA HÕLMATUD REKLAAMIKANDJAID KÄSITLEVA KAEBUSE OSAGA SEOTUD ABI TAGASIMAKSMINE**

(295) Vastavalt ELi toimimise lepingule on komisjon pädev otsustama, et asjaomane liikmesriik peab abi andmise lõpetama või seda muutma ([71]). Samuti on Euroopa Liidu kohtud järjepidevalt sedastanud, et liikmesriigi kohustus lõpetada sellise abi andmine, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on kehtestatud selleks, et taastada varasem olukord ([72]).

([70]) Vt ka menetluse algatamise otsuse põhjendus 109.
([71]) Euroopa Kohtu otsus, 12. juuli 1973, komisjon *vs.* Saksamaa, 70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13.
([72]) Euroopa Kohtu otsus, 21. märts 1990, Belgia *vs.* komisjon, C–142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 66.

(296) Sellega seoses on Euroopa kohtud leidnud, et see eesmärk on saavutatud, kui kasusaaja on ebaseadusliku abina saadud summad tagasi maksnud. Tagastamisega jääb kasusaaja ilma eelistest, mis tal siseturul konkurentide ees olid, ja taastatakse abi andmisele eelnenud olukord ([73]).

(297) Osutatud kohtupraktikast tulenevalt on määruse (EL) 2015/1589 artikli 16 lõikes 1 sätestatud, et kui „ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada“.

(298) Seetõttu, võttes arvesse, et kõnealused meetmed võeti, rikkudes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 sätteid, ning need meetmed on ebaseaduslikud ja siseturuga kokkusobimatud, tuleb selleks, et taastada abi väljamaksmisele eelnenud olukord, need abisummad tagasi maksta. Tagasimaksmine peab hõlmama ajavahemikku alates hetkest, kui abi anti abisaaja käsutusse kuni selle täieliku tagasimaksmiseni vastavalt põhjendustes 131–141 esitatud metoodikale. Tagasimakstavate summade pealt arvestatakse intressi kuni nende summade tegeliku tagasimaksmiseni.

6. **KOKKUVÕTVAD JÄRELDUSED**

6.1. **1984. aasta lepinguga hõlmatud reklaamikandjaid hõlmav kaebuse osa**

(299) Komisjon leiab, et 1984. aasta lepingu alusel paigaldatud ja 1999. aasta lepingu 10. lisas ettenähtud demonteerimisajast kauem ilma renditasusid ja makse maksmata kasutatud teatavate Brüsseli linna territooriumil asuvate reklaamikandjate käitamise puhul on riigiabiga seotud kumulatiivsed kriteeriumid täidetud ning seetõttu on vaadeldava meetme näol tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(300) Seoses abimeetme õiguspärasusega märgib komisjon, et kaebuse selle osaga seotud meetmest, mis hõlmab riigiabi andmist ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, ei teatatud vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 sätetele, ning alustati meetme rakendamist. Seega on tegemist õigusvastase abiga.

(301) Komisjon leiab samuti, et see abi on siseturuga kokkusobimatu ning sellega seoses tuleb abisumma tagasi maksta, see tagasimaksmine hõlmab Euroopa Kohtu „CELF“ kohtupraktika kohaselt abi põhisummat ja intresse ([74]).

6.2. **Kaebuse osa Villo!**

(302) Komisjon leiab, et Villo lepingus ettenähtud meetmete näol on tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 alusel.

(303) Samas on Villo lepingus ettenähtud meetmed siseturuga kokkusobivad ELi toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 alusel.

(304) Seoses ajavahemikuga alates kontsessiooni algusest 5. detsembril 2008 kuni teise lisalepingu allkirjastamiseni (vt punkt 4.6) 29. märtsil 2018, leiab komisjon, et Villo lepingus sätestatud meetmed vastavad üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku d nõuetele (vt punkt 4.7). Seega ei tule nende meetmetega seotud abisummat tagasi maksta, kuigi tegemist on õigusvastase abiga, kuna sellest ei teatatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt.

(305) Seoses ajavahemikuga alates teise lisalepingu sõlmimisest kuni kontsessiooni lõpuni 16. septembril 2026, leiab komisjon, et Villo lepingus sätestatud meetmed vastavad üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse raamistiku nõuetele juhul, kui järgitakse rangelt selles lisalepingus esitatud tingimusi (vt punkt 4.8),

([73]) Euroopa Kohtu otsus, 17. juuni 1999, Belgia *vs.* komisjon, C–75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punktid 64 ja 65.

([74]) Euroopa Kohtu otsus, 12. veebruar 2008, CELF ja kultuuri- ja kommunikatsiooniminister (CELF I), C–199/06, ECLI:EU:C:2009:79.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

JCD-le antud riigiabi, mille summa vastab 1984. aasta lepingu alusel Brüsseli linna territooriumile paigaldatud ja üle 1999. aasta lepingu 10. lisas sätestatud demonteerimistähtaja säilitatud reklaamikandjate pealt tasumata renditasudele ja maksudele ning mida Belgia andis õigusvastaselt ajavahemikul 15. septembrist 2001 kuni 21. augustini 2010, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 sätteid, on siseturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

1. Belgia on kohustatud abisaajalt artiklis 1 osutatud abi tagasi nõudma.

2. Tagasimakstavatelt summadelt arvestatakse intressi alates kuupäevast, mil abi anti abisaaja käsutusse, kuni selle tegeliku tagastamise kuupäevani.

3. Intress arvutatakse liitintressina vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 V peatükile ([75]).

Artikkel 3

1. Artiklis 1 osutatud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tõhusalt.

2. Belgia tagab käesoleva otsuse täitmise nelja kuu jooksul pärast otsuse teatavakstegemise kuupäeva.

Artikkel 4

1. Kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavakstegemisest esitab Belgia komisjonile järgmise teabe:

a) abisaajalt tagasi nõutav kogusumma (hüvitise põhisumma ja intressid);

b) käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete üksikasjalik kirjeldus;

c) dokumendid, mis tõendavad, et abi saajat on abi tagastamise kohustusest teavitatud.

2. Belgia teavitab komisjoni käesoleva otsuse täitmiseks võetud riiklike meetmete rakendamisest, kuni artiklis 1 osutatud abi on täielikult tagasi makstud. Belgia esitab viivitamata, komisjoni esimesel nõudmisel kogu teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete kohta. Ta esitab ka üksikasjalikud andmed abisaajalt juba tagasi saadud abisummade ja intressi kohta.

Artikkel 5

1. Villo lepingus ettenähtud meetmete näol on tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 alusel.

2. Ajavahemikul 5. detsembrist 2008, kui allkirjastati Villo leping, kuni 29. märtsini 2018, kui sõlmiti Villo lepingu teine lisaleping, vastavad Villo lepingu raames võetud meetmed üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse nõuetele ([76]) ning on siseturuga kokkusobivad. See abi on õigusvastane, kuna sellest ei teatatud ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt.

([75]) Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

([76]) Komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes (ELT C 8, 11.1.2012, lk 4).

3. Ajavahemikul 29. märtsist 2018, kui allkirjastati Villo lepingu teine lisaleping kuni kontsessiooni lõpuni 26. septembril 2026, vastavad Villo lepingu raames võetud meetmed üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva 2012. aasta otsuse nõuetele ([77]) ning on siseturuga kokkusobivad tingimusel, et järgitakse rangelt Villo lepingu teises lisalepingus sätestatud tingimusi.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Belgia Kuningriigile.

Brüssel, 24. juuni 2019

Komisjoni nimel
Margrethe VESTAGER
komisjoni liige

([77]) Komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsus 2012/21/EL Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 7, 11.1.2012, lk 3).